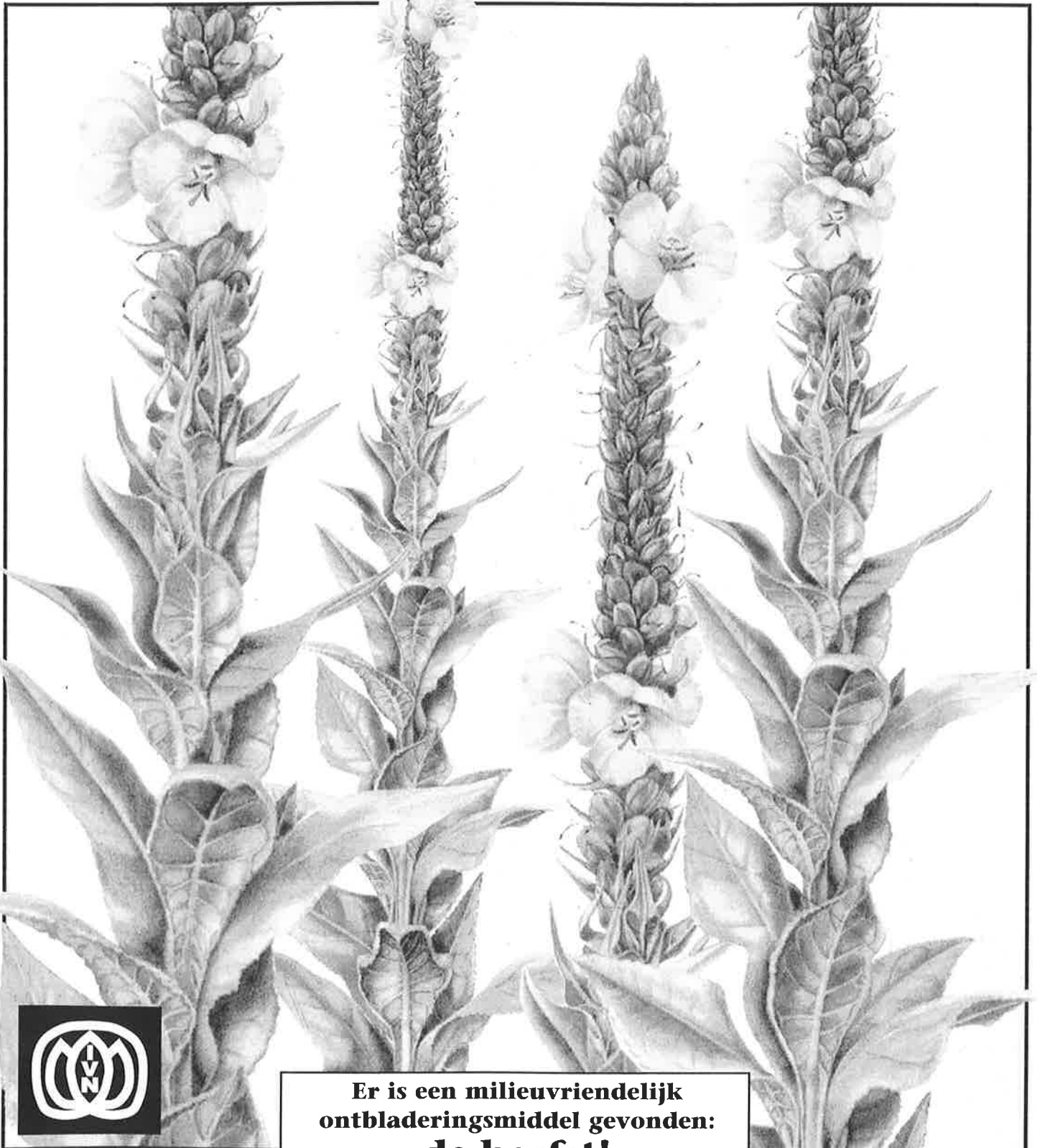

DE TOORTS

61

Augustus 2003, 20e Jaargang

Contactblad van het IVN afdeling Zuid-Kennemerland

**Er is een milieuvriendelijk
ontbladeringsmiddel gevonden:
de herfst!**

Fons Jansen

IVN Zakelijk

De Toorts is het contactblad van het IVN, afdeling Zuid-Kennemerland. Het IVN, Vereniging voor natuur- en milieueducatie, is een vereniging van vrijwilligers en beroepskrachten, die streeft naar meer natuur en een betere kwaliteit van het milieu. Verspreid over Nederland heeft het IVN ruim 180 afdelingen. Meer dan 16.000 leden zetten zich actief in voor natuur en milieu door middel van allerlei voorlichtende en educatieve activiteiten.

**De sluitingsdatum voor het volgende nummer is 1 nov. 2003.
Zo mogelijk de kopij digitaal aanleveren bij
laterveer.misset@hetnet.nl.**

Contactpersoon bestuur

Jonne Misset, tel. 023-5274950,
laterveer.misset@hetnet.nl
Postadres: Junoplantsoen 73,
2024 RM Haarlem

Erelid:

Joop Cronau

Coördinatoren werkgroepen: Excursies:

Leo v/d Brugge, tel. 023-5261584,
leovanderbrugge@hetnet.nl

Publiciteit:

Marc van Schie, 023-5351239
marcmargriet@hetnet.nl

Groene Winkel:

Paul de Vocht, tel. 023-5424513,
visgraat@wanadoo.nl

Cursussen:

Vacature

Kinderen:

Wil Stumpe, tel. 023-5374168

Oeverzwaluwen:

contactpersoon Mieke Ooms,
tel. 023-5651606,
oomsm@noord-holland.nl

Aangevraagde excursies:

Yneke Bettink,
023 - 5254995

Tentoonstellingen:

Cora Miltenburg, 020 - 6136732
cora.judith@zonnet.nl

De Toorts:

Jonne Misset, 023-5274950
laterveer.misset@hetnet.nl

Lezingen:

vacature

Webmaster:

Huib Koel

Materiaalcoördinator:

Leo v/d Brugge,
Gen. Bothastraat 91, 2021 JS
Haarlem, tel. 023-5261584

De jaarbijdrage voor leden en donateurs is € 14,50 en kan gestort worden op girorekening 5007954 t.n.v. IVN afd. Zuid-Kennemerland. Leden ontvangen tevens 'Mens en natuur' van het landelijk IVN.

Uitgebreide informatie over het IVN Zuid-Kennemerland is te vinden op de website www.ivn.myweb.nl. Het e-mailadres van het IVN Zuid-Kennemerland is ivn@ivn.myweb.nl.

Inhoud

IVN Zakelijk	2
Colofon	2
Van de redactietafel	3
Herfstgedicht	3
Bestuursactiviteiten in 2002	4
Verenigingszaken: jaarvergadering	5
Advertentie Groene Winkel	5
Informatie-avond NPZK	5
Nieuwe excursie	6
Van de Leestafel	6
Natuurgidsencursus toch van start	6
Straatje om met Marisca	7
Werkgroepactiviteiten 2002	8
Broedt-ie-'t, of broedt-ie-'t niet?	9
Is er nog wat te doen?	9
Verslag excursie Weerribben	10
Boompuzzel	11
Paddestoelen-zoekkaart	12
Landgoederen Zuid-Kennemerland:	
Spaar en Hout, deel 14	14
Rondje thuis met Marisca	16
Kattebelletje	17
Kinderhoek; alles over heksen	18
Kurkrecycling	20
Verslag Nachtegalenexcursie	21
Activiteitenprogramma	23

Colofon

Druk

Paswerk Grafisch, Cruquius

Papier

De toorts wordt gedrukt op 100% zuur- en chloorvrij papier.

Opmaak en vormgeving

Leo Determann

Redactie De Toorts:

Yvonne Beerthuisen, Dineke Colpa,
Marisca v/d Eem, Theo Litjens en
Jonne Misset
p/a Junoplantsoen 73,
2024 RM Haarlem,
tel. 023-5274950,
e-mail laterveer.misset@hetnet.nl

Distributie De Toorts

Janny de Vries,
tel. 023-5331557.

Van de Redactietafel

Je kunt op verschillende manieren de natuur beleven: de realistische en de gevoelsmatige benadering. Enerzijds kun je bomen, planten, dieren, paddestoelen bezien als reële, tastbare zaken met een zekere vorm, structuur, hardheid of zachtheid. Je bent dan meestal bezig - gewapend met determineerboeken, loep of verrekijker - om de verschijningsvormen in de natuur in kaart te brengen, op naam te brengen. Anderzijds is de natuur ook te ondergaan vanuit je gevoel, dus niet op een analyserende manier, maar vanuit je totale beleving. Het beleven van alles wat zich in de natuur aan ons oog, oor of neus voor doet, is letterlijk een even boeiend gebeuren als een plant of vogel op naam brengen. De beroemde Engelse schrijver Shakespeare zei het al: een roos zou even heerlijk ruiken met een andere naam. Laat ik een paar voorbeelden geven.

We hebben allemaal weleens na het vallen van de avond langs een bosweg gelopen, schaars verlicht door de maan, een lucht vol wolkenflarden, met door de krachtige wind heen en weer zwiepende takken. In deze sfeer onderga je de bomen als magische wezens, mysterieus bijna. Ieder ogenblik zou er een heks gezeten op een bezem langs kunnen suizen, even later verdwijnend tussen de bomen. De schrik slaat je daarbij even om het hart. Ik bedoel hier dus niet dat je probeert de snelheid

van de heks in kilometers per uur in te schatten, of je af te vragen of die bezemsteel nou echt gemaakt is van essenhout of van een andere houtsoort.

Met paddestoelen kun je ook dergelijke ervaringen beleven. Paddestoelen hebben iets van sprookjes, van griezelverhalen, waardoor ze bijna loskomen uit de realiteit. Een heksenkring zijn we op onze tochten allemaal wel eens tegengekomen en daarbij gefascineerd geraakt door de merkwaardige groei in een kring.

In de Toorts die voor u ligt, wordt aandacht besteed aan bomen, ook aan een bijzondere soort, waarvan de naam de fantasie 'prikkelt'. Voorts is er een bomenpuzzel, in de Kinderhoek gaat het deze keer over heksen en de paddestoelen komen natuurlijk ook aan bod.

En nu maar - gestimuleerd door uw gevoel - de natuur in!

Theo Litjens

Herfstdag

Heer, het is tijd. De zomer was zo rijk.

*Leg nu uw schaduw op de zonnewijzers
en laat de winden op de velden vrij.*

Beveel de laatste vruchten rijp te zijn:

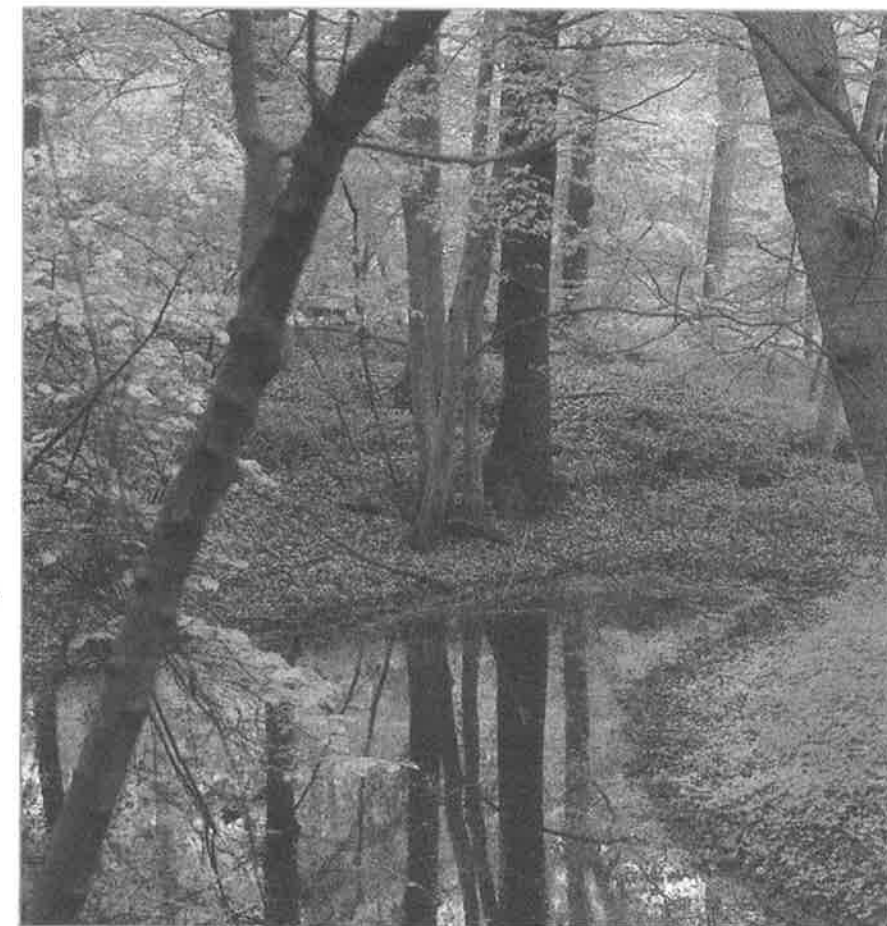
Verleen ze nog twee zuiderlijke dagen.

*Bereid ze tot volkomenheid en jaag
een laatste zoetheid in de zware wijn.*

Wie nu geen huis heeft, bouwt zich geen meer.

*Wie nu alleen is, zal het nog lang blijven,
zal waken, lezen, lange brieven schrijven
en rusteloos door lege lanen dwalen
als de bladeren op de herfstwind drijven.*

Rainer Maria Rilke

BESTUURSACTIVITEITEN 2002

De rust is weergekeerd in de vereniging. Na een woelige tijd staan de zaken weer op de rails en kunnen we weer naar de toekomst kijken.

De situatie die is ontstaan binnen het bestuur heeft er hard ingehakt, niet alleen bij de bestuursleden, maar ook bij de actieve leden. Toch moeten we zorgen dat die situatie niet een schaduw werpt over de activiteiten van het afgetreden bestuur. Daarom is het goed om in dit jaarverslag, dat is voorgelezen op de Algemene Ledenvergadering, nog even terug te kijken naar het afgetreden bestuur zich een jaarlang mee bezig heeft gehouden.

Het bestuur bestond vanaf 13 maart 2002 uit Linda van Bakel (lid), Kees Hulsman (penningmeester), Jonne Misset (waarnemend voorzitter), Dick Saher (lid) en Joanne Warmerdam (secretaris). Linda en Joanne waren al een jaar lid van het bestuur. De overige leden waren nieuw.

In de periode tot eind 2002 is het bestuur elfmaal bijeen geweest. De eerste maanden stonden in het teken van inwerken in het bestuurswerk en het maken van een bestuurlijk 'wensenlijstje'. Van daaruit werden prioriteiten gesteld voor het lopende jaar. Er is door het bestuur duidelijk gekozen om prioriteit te leggen bij de interne organisatie. Zij wilde werken aan: meer actieve leden / leden actief houden / werkgroepen bezoeken en evt. problemen helpen oplossen / nieuwe vorm zoeken voor overleg bestuur met coördinatoren / meer onderlinge samenhang tussen werkgroepen en tussen leden / vaststellen declaratieregels / landelijk thema praktisch uitwerken voor de eigen afdeling / instellen van een evenementen-coördinator / opstarten nieuwe gidsencursus.

Aan samenwerking met andere groene organisaties, zitting nemen in overlegorganen en public relations zou in een volgend stadium prioriteit worden gegeven.

Bij de start van het nieuwe bestuur in maart 2002 had het bestuur als motto COMMUNICATIE, OPENHEID EN MOTIVATIE. Gezien de situatie die ontstond in het voorjaar van 2003, lijkt het of men aan dit motto nauwelijks is toegekomen. Daarom is het goed dat wij er in dit jaarverslag even op terugkijken.

COMMUNICATIE

Het bestuur heeft in de beginperiode bijna alle werkgroepen bezocht en

met hen gepraat over wat zij wilden van het bestuur en welke problemen eventueel gezamenlijk opgelost konden worden. Elke werkgroep kreeg een eigen contactpersoon in het bestuur, zodat zaken snel kortgesloten konden worden. We proefden instemming met het feit dat we als bestuur 'zichtbaar' wilden zijn, maar ook terughoudendheid: "wat willen ze van ons; waar gaan ze zich mee bemoeien." Er kwam naast de Groene Winkel een informatiekraam over het IVN als organisatie met haar activiteiten. Daarvoor zijn drie panelen ontworpen waarop de afdeling in vogelvlucht te zien is. De afdelingsfolder en het excursieprogramma zijn standaard aanwezig. De kraam stond niet alleen bij onze eigen evenementen maar ook op Open Dagen van andere groene organisaties.

Het bestuur heeft zich gebogen over een andere opzet van het coördinatorenoverleg, zodat het geen herhaling van een bestuursvergadering in andere samenstelling zou worden, maar er meer gekoerst werd naar een vorm van samenwerking tussen de verschillende werkgroepen. Binnen het bestuur waren de meningen verdeeld over een nieuwe opzet, waardoor het coördinatorenoverleg in het verslagjaar niet heeft plaatsgevonden.

OPENHEID

Met een eigen rubriek in De Toorts gaf het bestuur steeds opening van zaken over de voortgang van haar werkzaamheden.

Naast een jaarverslag is gewerkt aan de opzet voor een jaarplan, niet alleen voor het bestuur, maar ook voor de werkgroepen. We hebben dit idee nog niet kunnen afronden.

MOTIVATIE

Het organiseren van een jaarlijkse vrijwilligersdag is een manier om

actieve leden betrokken te houden op elkaar en bij de afdeling. In 2002 is dit nog gebeurd in de vorm van een excursie naar Westerheide voor leden van de afdeling. De bedoeling is dit meer uit te breiden tot een dag waarop contacten gelegd kunnen worden, met educatieve momenten in de vorm van een lezing, een workshop of een speciale excursie.

Voor het aantrekken van 'nieuw bloed' in de afdeling is er weer een gidsencursus opgezet. In eerste instantie met één bestuurslid als trekker, samen met een lid van de cursuswerkgroep. Later bestond het coördinatieteam uit twee (andere) bestuursleden, samen met hetzelfde werkgroep lid. De werkzaamheden hebben tot resultaat gehad dat de gidsencursus in 2003 kan starten. De ledenprocedure is verder uitgewerkt: welke stappen nemen we als iemand lid wordt, om hem actief te maken en actief te houden. De eerste stap is in het verslagjaar steeds goed verlopen: namelijk direct reageren met het toesturen van een welkomstpakket (waaronder informatie over de afdeling en haar werkgroepen) en daarna een telefonisch gesprekje over de wensen en de mogelijkheden. Nieuwe leden zijn ook betrokken bij het overleg over de beide Paddestoelendagen.

Het bestuur vindt aandacht voor actieve leden belangrijk, zoals een kaartje bij geboorte, ziekte of overlijden en een bedankje voor speciale inzet. Zo heeft het bestuur een eenvoudige bijeenkomst georganiseerd om Joop Cronau, één van de oprichters van de afdeling, een jubileumspeld en oorkonde te overhandigen. Enkele oudere leden van de afdeling waren hierbij aanwezig.

Het bestuur heeft ook geprobeerd een 'aanjaagfunctie' te vervullen: hulp bij het opstarten van nieuwe activiteiten en daarna zorgen dat de fakkel overgenomen wordt. Dat is gebeurd bij de werkgroep Oeverzwaluwen en bij de samenwerking met Parnassia. Dit laatste kreeg pas vorm in 2003.

Ten slotte is begin november 2002 de jubileumcommissie officieel van start gegaan. In de commissie heeft ook een bestuurslid zitting genomen.

Al met al was 2002 een druk en actief

jaar voor het bestuur, waarin zij een aantal zaken voor de afdeling heeft kunnen realiseren. We moeten zorgen dat deze positieve dingen niet ondergesneeuwd raken door de commotie rond de bestuurscrisis die in het voorjaar van 2003 is ontstaan.

Jonne Misset
waarnemend voorzitter

NATUURGIDSEN DIE EXCURSIES GEVEN IN HET NPZK: OPGELET!

Het Nationaal Park Zuid-Kennemerland houdt op woensdag 29 oktober 2003 haar najaarsinformatie-avond voor boswachters, vrijwillige gidsen van IVN, KNNV en Vogelwerkgroep, teamleden van het Duincentrum en vrijwillige excursieleiders van het Park zelf. Inloop en koffie vanaf 19.30 uur, einde rond 22.30 uur met borreltje na.

Het programma is nog niet bekend. Mogelijk is: actuele beheerinformatie en een lezing.

Nadere informatie bij Hetty van Halder, tijdens kantooruren te bereiken op telefoonnummer 0251 - 650783.

VERENIGINGSZAKEN

(Beknopt verslag van de Algemene Ledenvergadering van 22 mei 2003)

De vergadering stond grotendeels in het teken van de bestuursituatie. 31 Leden waren naar de vergadering gekomen en vijf leden hadden zich afgemeld. Drie van de vier oud-bestuursleden waren het eerste deel van de vergadering aanwezig om een toelichting te geven over het waarom van hun aftreden, maar ook om vragen van leden te beantwoorden. Naar voren kwam dat het moeten 'affluiten' van de gidsencursus een van de redenen was, maar ook de brief van verontruste leden speelde een rol.

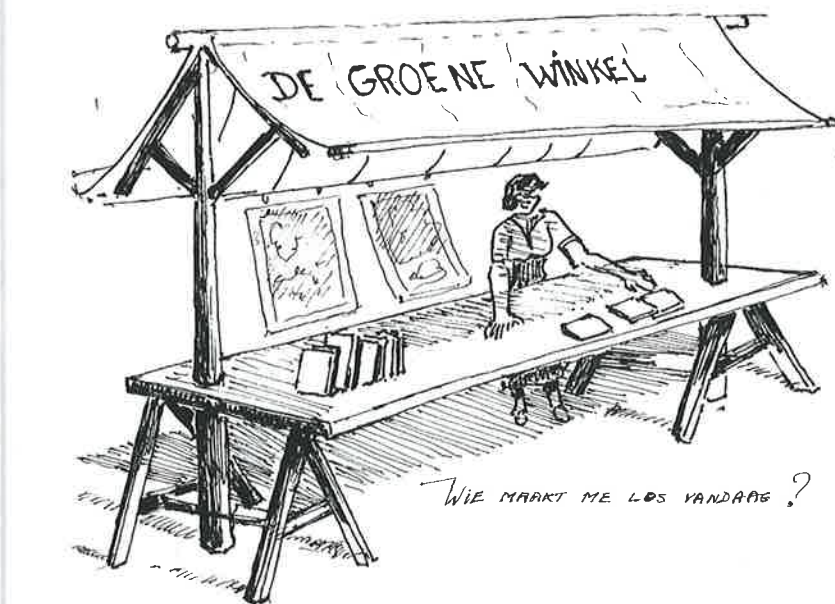
De ALV heeft besloten dat de coördinatoren van de werkgroepen als overgangssituatie een interim bestuur vormen, samen met Jonne Misset als interimvoorzitter. Het penningmeesterschap wordt tijdelijk

De Groene Winkel zoekt op korte termijn opslagruimte voor ongeveer 1 m3 aan boeken en uitstallingsmateriaal. Liefst droog en ongediertevrij, maar vooral belangrijk is dat het op de begane grond is, bijvoorbeeld in een garage of box. Het materiaal zal ongeveer achtmaal per jaar opgehaald en teruggebracht worden. Daarover worden tevoren afspraken gemaakt.

Voor nadere informatie kunt u bellen naar Paul de Vocht, telefoon 023 - 5424513.

P.S.

De Groene Winkel is een belangrijke inkomstenbron voor de IVN-kas.

Illustratie: Theo Litjens

waargenomen door het IVN Consulentschap Noord-Holland. Eveneens heeft de ALV een kleine commissie benoemd, bestaande uit Theo Litjens, Nanda Vlam en Dik Vonk. Zij gaan op zoek naar nieuwe bestuursleden en zullen ook met aspirant-bestuursleden gesprekken voeren. Voorts is besloten dat er uiterlijk eind januari 2004 weer een ledenvergadering komt, waarin hopelijk het nieuwe bestuur kan worden benoemd.

De kleine commissie die op zoek gaat naar nieuwe bestuursleden heeft zichzelf omgedoopt tot 'formatieteam'. Zij zijn inmiddels druk aan het werk en zoeken in het ledenbestand, maar ook bij de donateurs, naar geschikte kandidaten voor een bestuursfunctie. Zelfs buiten de vereniging wordt gezocht naar nieuwe bestuursleden.

Er moesten ook een aantal stan-

daardzaken besproken worden op deze vergadering. De Kascommissie heeft de boeken gecontroleerd en in orde bevonden. Voor het komende jaar is een nieuwe Kascommissie benoemd. De begroting voor 2003 is goedgekeurd. Alle werkgroepen en het bestuur hebben verslag gedaan van hun werkzaamheden van het afgelopen jaar. U kunt hierover elders in het blad meer lezen.

Goed nieuws was natuurlijk dat de gidsencursus toch doorgaat. Ook hierover kunt u elders meer lezen.

Ten slotte melden we dat het interimbestuur inmiddels één keer bij elkaar is gekomen om de lopende zaken te regelen. Zij heeft besloten geen grote of nieuwe zaken op te pakken en alleen te zorgen dat het verenigingswerk kan doorgaan.

Jonne Misset

formatie 5 team -

Een nieuwe excursie

Als eerste wil ik me even voorstellen. Mijn naam is Ans Boogers en ik ben al sinds 1992 natuurgids bij het IVN, en lid van de Werkgroep Kinderen. Sinds die tijd ben ik werkzaam bij de Hartekamp, een instelling voor verstandelijk gehandicapten en gelegen op een prachtig landgoed. Hier heb ik twee keer een excursie gehouden, met groot succes. Inmiddels ben ik werkzaam buiten het terrein, maar nog wel in dienst van de instelling. Ik werk nu voor de STG, Stichting Thuiszorg Gehandicapten. Wij verlenen verpleegkundige hulp aan cliënten met een functiebeperking, die wonen in de regio Midden- en Zuid Kennemerland.

Illustratie: Theo Litjens

Omdat de broertjes en zusjes van onze cliënten het soms best zwaar hebben, dacht ik: "weet je wat, ik ga voor hun ook eens een leuke excursie organiseren!" De managers van de STG vonden het direct een leuk idee. Het wordt een paddestoelen-excursie in Elswout en het staat gepland voor zaterdag 11 oktober 2003.

Terwijl ik dit stukje zit te schrijven, bedenk ik mij dat het wellicht een goed idee zou zijn als het IVN iets zou organiseren voor een andere doelgroep, bijvoorbeeld de mindervalide medemens. Als u daar ideeën over heeft, laat u mij dat dan weten, via de redactie van De Toorts.

Ans Boogers

LAATSTE NIEUWS: NATUURGIDSEN-CURSUS GAAT TOCH VAN START

Konden wij u in de vorige Toorts slechts kort melden dat de cursus was afgeblazen, nu kunnen we u gelukkig meedelen dat de cursus toch van start gaat, en wel begin september.

Een aantal docenten heeft het werk van het organisatie-team opgepakt en heeft de zaak weer op de rails gezet. Inmiddels is er een bijeenkomst geweest met de cursisten om

de situatie uit te leggen. Een aantal cursisten heeft zich teruggetrokken, maar deze plaatsen zijn inmiddels weer opgevuld met mensen die op de wachtlijst stonden. En zo gaat op 1 september aanstaande een ploeg van dertig enthousiaste cursisten van start om het vak van Natuurgids te leren.

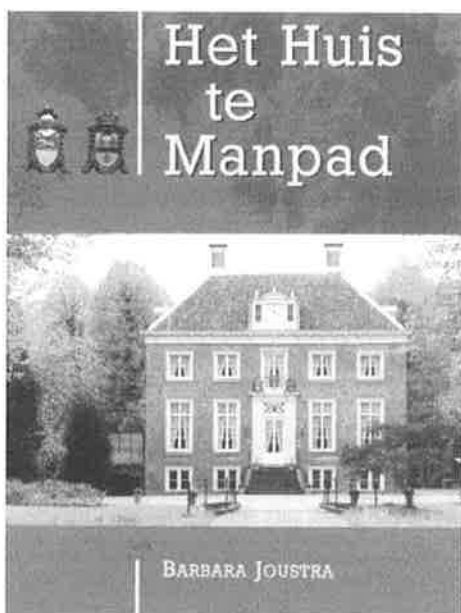
Wij wensen cursisten, docenten en organisatie-team een hele goede cursustijd toe!

VAN DE LEESTAFEL

Het Huis te Manpad

Huis, park en bewoners door de eeuwen heen; door Barbara Joustra, met medewerking van Mieke T. Wilmink-van Harmelen en Henrick S. van Lennep

Dit boek neemt de lezer mee door de geschiedenis van de historische buitenplaats Huis te Manpad aan de Herenweg in Heemstede.

Al vanaf het begin van de 17de eeuw komt op oude kaarten het Huis te Manpad voor. Op een kaart van Balthasar Floris van Berckenrode uit 1621 zien we een huis in een omheind terrein tegen de Manpadslaan aan. Zou dan toch hier de geschiedenis begonnen zijn?

Barbara Joustra geeft een uitgebreid verslag van de verschillende periodes uit de geschiedenis van de buitenplaats.

Met verhalen over eigenaren/bewoners (waaronder bijna tweehonderd jaar leden van de familie Van Lennep) en over het historische huis en de tuin-architectuur. Een uitgebreid hoofdstuk handelt over Mr. Jan Visser, die het huis na de oorlog kocht, restaureerde en voor het nageslacht bewaarde.

Het laatste hoofdstuk beschrijft een wandeling door het huidige park, waarin nog zoveel uit het rijke verleden bewaard is gebleven, zoals bijvoorbeeld de tweehonderd meter lange slangenmuur, het theehuis annex menagerie, de orangerie en de ijskelder.

Het is goed dat nu een overzichtelijke studie is verschenen over deze best bewaarde buitenplaats van Kennemerland, verzorgd door een driekoppige redactie. Het boek bevat veel historisch kaartmateriaal en afbeeldingen, foto's uit het archief van Van Lennep en actuele foto's, gemaakt door fotografe Betty de Poel-van Wesep.

Een aanbeveling waard.

Canaletto/Repro-Holland, Alphen aan de Rijn, 2003
172 pag., ISBN 9064697906, € 15.-

Aanvulling van de redactie: onze eigen Mieke Wilmink heeft aan dit boek meegewerkt.

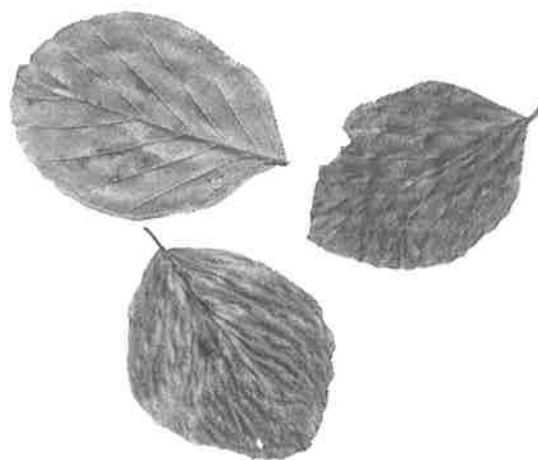
DAAR ZIJN WE BEST TROTS OP!

Bos net buiten camping Warnsborn te Arnhem 17.00 uur en een lekker zonnige dag

geurspoor

de herfst zet verse
geursporen uit
fietsend door vandaag
ruik ik mijn vroeger
ben weer berk
en weet een elf
achter elke paddestoel

M'

Vanuit de warme zon loop ik de beukenlaan in. Hier heerst schaduw. Aan de rand van het pad kleine plakjes mos en op een andere plek veel zaailingen van de beuk. De eerste hoek wordt verzacht door een heuveltje bonte dovenetels.

Behalve af en toe wat groen is de bodem verder bruin van afgevallen blad. Het ziet er saai uit tot je door je knieën gaat. Dan zie je half vermolmd takjes vol witte schimmeldraden, een eikel zonder dat er een eik in de buurt is en vers verkleurend beukenblad. Als ik weer ga staan en

omhoog kijk zie ik de stam: totaal van zijn schors ontdaan vol kleine insectengaatjes en grotere stukken weggehakt. Vast een specht geweest. En dan, als een klein kunstwerk, één bruine, gehavende paddestoel hoog uit de stam. Maar schijn bedriegt, want als ik betere kijk zie ik dat het een restje schors is, hangend aan een takje.

Omdat alle bomen hier zo op elkaar staan, zijn de stammen recht en hoog en zit pas helemaal bovenaan blad.

Maar ik kijk liever omlaag dan omhoog, vooral als je van die prachtige, met mos begroeide boomstronken vindt. Ik vind de stekelige resten van tamme kastanjes, maar de boom zie ik hier niet.

Hoog boven mij, in het suizelen van de bladeren, hoor je de wind komen en gaan.

Op een boomstronk vol spierwitte paddestoelen, een soort elfenbankjes maar dan bovenop, liggen enkele naaktslakken. Twee dikke, poepbruin van kleur en één slankere, donkerbruin van kleur.

zijn stomp is verbonden door mos
elfen plantten er banken tegen
zijn einde is hun rustpunt

M'

En jawel, daar is de tamme kastanje, en nog één en nog één. Ook hier zit het blad heel hoog in een kleine kroon.

Ik kijk weer omlaag en loop bijna voorbij aan enkele verspreid liggende paddenstoeltjes. Beige bolletjes met bruine tekening. Ik blijf staan en hoe langer ik kijk hoe meer ik er ontdek tussen het bruine blad en de dennennaalden. Ze houden afstand van elkaar.

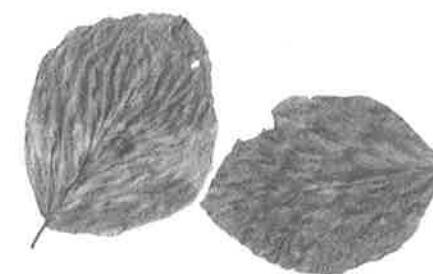
Op het volgende pad neem ik een paar verkleurende beukenblaadjes mee om thuis te drogen als herinnering aan deze wandeling.

Als er weer een windje langs komt, sneeuwt het berkenzaadjes. Ik kan het niet laten bij een dode berk op de grond stukjes schors om te draaien. Onder sommige zit niets, onder andere wriemelt het van de pissebedden. Als ik een stuk berkenschors in mijn hand houd denk ik aan Zweden waar ik het als dakbedekking gezien heb. (foto dak zweden) En als toetje een stronk vol tonderzwammen, althans, de bovenkant ziet er zo uit, maar er zit een dikke witte buitenrand om. Kan dat? Misschien heten ze wel heel anders. Ik heb geen paddestoelenboek mee, dus thuis maar kijken.

Als ik de camping oploop bedenk ik me opeens: ik heb geen vogel gehoord of gezien en praktisch verder geen kleur, buiten bruinen en groenen.

Twee dagen later loop ik nogmaals mijn rondje om foto's te maken. Twee keer loop ik langs de stomp met de zwammen. Ik zie wel een stomp vol ontbindende zwammen. Groen beschimmeld, zompig, verbrokken, aangevreten. Was de houdbaarheidsdatum voorbij? Nee, want zelfs die dappere kleintjes zijn aan het vergaan. Is het te warm geweest de afgelopen dagen? Hoe zielig het er ook uitziet, ze blijven fotogeniek.

WERKGROEPACTIVITEITEN 2002

Op de Algemene ledenvergadering van 22 mei konden we weer ervaren wat een actieve vereniging het IVN is. De verschillende werkgroepen hebben het afgelopen jaar veel werk verzet en het is altijd weer leuk om van elkaar te horen hoe het allemaal gegaan is. Om de niet aanwezigen te laten meeproeven, volgt hier een kleine greep uit de jaarverslagen van 2002.

Tentoonstellingswerkgroep

De tentoonstellingswerkgroep heeft het afgelopen jaar een tentoonstelling verzorgd op de paddestoelendag in Elswout en de manifestatie op Leyduin. Hiervoor kreeg men van het IVN in Amsterdam diverse materialen, waaronder een zeer grote paddestoel van papier-maché, die we mogen houden. Zelf heeft de werkgroep twee electropelen met paddestoelen gemaakt. Komend jaar denkt men weer aan een paddenstoelententoonstelling en wellicht ook een tentoonstelling over padden, of een tentoonstelling over het IVN-jubileum.

De coördinator van de werkgroep is Cora Miltenburg.

Nieuwe leden zijn van harte welkom om mee te denken en te organiseren.

Groene Winkel

De goede verkoopcijfers van de Groene Winkel kwamen afgelopen jaar tot stand door aanwezig te zijn tijdens de twee themadagen bij het NME in voor- en najaar, tijdens de paddestoelendag op Elswout en de grote manifestatie op Leyduin. De winkel stond er met veel leuke en nieuwe artikelen. Wat opvalt in het afgelopen jaar zijn de vele mooie en gerichte aankopen voor de Groene Winkel. Vooral het vele speurwerk van Mieke en Leo van der Brugge naar interessante boeken heeft ertoe bijgedragen dat de totale verkoop in 2002 uitstekend was.

De coördinatie is overgegaan van Cock Meijer naar Paul de Vocht.

De werkgroep wil graag haar verkoopteam aanvullen met nieuwe leden.

De excursiewerkgroep

De excursiewerkgroep heeft in 2002 gezorgd voor 51 excursies met een gemiddelde opkomst van 29,7 personen per excursie. Hierbij zijn Elswout en Leyduin nog niet eens meegerekend. Elswout trok 250 mensen en de lezing werd door 125 mensen gevolgd. Leyduin had maar liefst 2000 bezoekers, waarvan er 450 zijn rondgeleid. Het is altijd weer een enorme klus om de excursies in goede banen te leiden.

Dankzij de organisatie van Yneke Bettink zijn er in 2002 ook heel wat aangevraagde excursies geweest.

In het najaar van 2002 is de zogenoemde Vogelschool afgesloten, na het jaar rond de vogels te hebben bekeken. Op deze manier zijn er 'in eigen beheer' zo'n tien nieuwe vogelgidsen afgeleverd.

De excursiewerkgroep hoopt dat actieve leden, die nog niet zelf excursies organiseren, het initiatief nemen dit nu te gaan doen. Het is altijd leuk om weer eens wat nieuws in het programma te kunnen zetten. Aan het eind van het jaar wordt het nieuwe programma samengesteld. De coördinatie van de werkgroep is tijdelijk weer in handen van Leo van der Brugge. Er is nog plaats voor nieuwe werkgroepleden.

Publiciteit

De werkgroep Publiciteit heeft veel te melden: "We hebben een website en alleen al in 2002 trok die meer dan 3000 bezoekers. Onze persberichten via de Uitgaande Lijn bij de radio van RTV Noord-Holland lopen goed. Er is een stijging te

melden van radio-interviews tijdens onze excursies. We komen regelmatig op TV-Noordwest en er is zelfs een item geweest over de nachtegaalencursie in het Reinaldapark in het programma NL-Net op Nederland 1. Ook duiken we soms onverwachts op in landelijke tijdschriften, zoals een aankondiging van de nachtegalentocht van Eric van Bakel in de Libelle", aldus een enthousiaste Marc van Schie, coördinator van de werkgroep Publiciteit.

Ook deze werkgroep kan nog nieuwe leden gebruiken.

De Toorts

Zoals u wellicht al weet is de Toortsredactie eindelijk weer voltallig. Bovendien heeft Leo Determann een nieuwe lay-out ontworpen, zodat De Toorts een moderne, frisse uitstraling heeft gekregen. Ook zijn er nieuwe leden om de distributie te verzorgen en is er nog steeds een grote groepbezorgers van wel 44 mensen. Er is altijd voldoende kopij voor de vaste rubrieken en ook de leden leveren regelmatig kopij aan. De redactie heeft besloten elk kalenderjaar met een thema te werken en de vaste rubrieken daar min of meer aan aan te passen. Als thema voor 2003 is gekozen voor bomen. Ook zal het onderwerp 'milieu' weer aan de orde komen. Er wordt hard gewerkt aan de opzet voor een jubileumnummer in 2004.

Coördinator van de Toortsredactie is Jonne Misset.

U ziet het: er is afgelopen jaar weer veel gebeurd door veel actieve leden, die ik hier niet allemaal met naam en toenaam heb genoemd, maar die wel de basis van onze vereniging vormen.

Dineke Colpala

Broedt-ie-'t, of broedt-ie-'t niet?

"Een juweeltje", omschreef het Haarlems Dagblad de IVN oeverwaluwanwand aan de Toolenburgerplas bij Hoofddorp. En toegegeven: wij waren het als oeverwaluwanwerkgroep hier absoluut mee eens. De wand lag er mooi bij, trots als een 18de eeuwse fort aan de waterlinie.

Dat was begin april. Zich nergens van bewust waren de oeverwaluwanen op dat moment relaxed hun verbandels aan het pakken om de Sahara over te steken. Terwijl wij in spanning waren of de vogels zouden nestelen in de kunstwand...

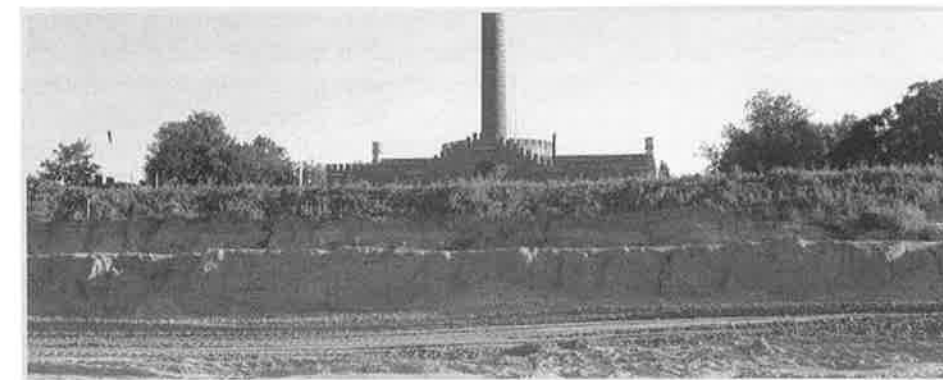
Nu is een referentie van het Haarlems Dagblad een prima referentie op de Zuid-Kennemerlandse huizenmarkt. En inderdaad, een aantal oeverwaluwanen hebben de wand bezocht, dat leerden de krabsporen bij de wandgaten. Maar blijkbaar ligt nieuwbouw dit jaar minder goed bij

starters. Er hebben geen oeverwaluwanen gebroed. De zwaluwanen gaven de voorkeur aan meer natuurlijke locaties in de regio. Dit jaar zijn kolonies ontstaan bij de Tweede IJtocht, bij het PWN-gebouw en in de Lutke-meerpolder. Natuurlijk zijn wij minder locatiekieskeurig: eind juni is een excursie georganiseerd naar de oeverwaluwanenkolonie in de Lutke-meerpolder. Prachtige diertjes, die nog tot ongeveer augustus te bewonderen zijn. De kolonie zit tegenover

(of: aan de overzijde van de Ringvaart, achter het oude gemaal Lijnden.)

Oeverwaluwanen die een 'wilde' locatie kiezen, in plaats van een kunstwand. Zo hoort het. De vogels weten zelf het beste waar zij kansen hebben, maar mochten zij omhoog zitten: aan de Toolenburgerplas is een 'back-up' voor hen gemaakt. Houd de wand dus in de gaten!

Sven Drillenburgh

IS ER NOG WAT TE DOEN?

19 augustus: themawandeling in de Stadskweektuin: Tussen avondrood en morgendauw; activiteiten van avond- en nachtbloeiers. Aanvang 20.00 uur. € 2,50 inclusief koffie/thee.

T/m 31 augustus 2003: expositie in De Zandwaaier: Het landschap van Ruisdael; Zuid-Kennemerland nu; een samenspel tussen de schilder Jacob van Ruisdael en de fotograaf Martin Kers. De fotograaf heeft met zijn camera dezelfde landschappen vastgelegd als de schilder in de 17de eeuw op het doek schilderde. Toegang gratis.

Zondag 31 augustus: natuurtheater Patricia Suer met het stuk Vogelhuis in De Zandwaaier. Aanvang 14.00 uur. Kinderen vanaf 2 jaar € 1,- en volwassenen € 2,50.

Van 31 augustus t/m 21 december 2003: interactieve tentoonstelling in het Natuur-en Milieucentrum Ter Kleef over Afval, wat doen we ermee? Toegang gratis.

6 en 7 september 2003: lezing in De Heimanshof over Paddestoelen die op een houtje bijten. De lezing is op beide dagen van 14.30 uur tot 15.30 uur.

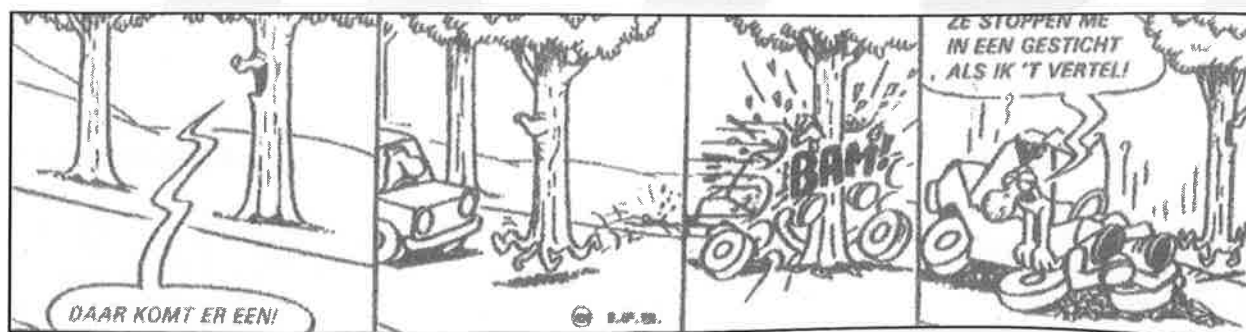
Van 6 september t/m 23 november 2003: Juttertentoonstelling in De Zandwaaier met voorwerpen die op het strand van Zandvoort zijn opgehaald en meegenomen. Sommige voorwerpen zijn door strandbezoekers verloren, maar het meeste materiaal komt uit de zee zelf. Bijvoorbeeld van schepen, maar ook eieren van zeedieren en andere voorwerpen die de zee rijk is. Voor de kinderen is er een vragenspel. Toegang gratis.

9 september: themawandeling in de Stadskweektuin: Tropische tuinweelde; over kuip en oranjerieplanten, inclusief korte dialezing. Aanvang 19.30 uur. € 2,50 inclusief koffie/thee.

Woensdagmiddag 1 en 8 oktober: Kinderboekenweek: voorlezen in De Zandwaaier.

12 oktober: themawandeling in de Stadskweektuin: Blader eens door uw tuin. Wat zeggen bladeren? Een rondgang met het blad als uitgangspunt. Aanvang 14.00 uur. € 2,50 incl. koffie/thee.

- Stadskweektuin, Kleverlaan 9, Haarlem-Noord.
- Duincentrum De Zandwaaier, Zeeweg t/o ingang Koevlak, telefoon 023 - 5411123. Open op dinsdag t/m zondag van 10.00 uur tot 17.00 uur.
- Expositieruimte Natuur-en Milieucentrum Ter Kleef, Kleverlaan 9, Haarlem. Open op werkdagen van 13.00 uur tot 16.30 uur en op zondag van 14.00 uur tot 16.00 uur.
- Natuurtuin De Heimanshof, Wieger Bruinlaan, Hoofddorp, telefoon 023 - 5616736/5581158.

HOE HET WAS PER BENENWAGEN EN BOOT DOOR DE WEERRIBBEN

Onze afdeling was door IVN Noord-West Overijssel uitgenodigd om op 17 mei een bezoek te brengen aan het Nationaal Park De Weerribben en het natuurgebied De Rottige Meente. Onze verslaggeefster-op-locatie doet verslag van de belevenissen van 25 natuurminnende Kennemerlanders in het drassige Noorden.

Met vijf auto's gingen we op weg vanuit station Spaarnwoude en kwamen na anderhalf uur in één van de belangrijkste moerasgebieden van Noordwest Europa. Het leuke van zo'n excursie vind ik altijd, dat je weer in een heel ander deel van Nederland bent.

Er was een gastvrije ontvangst in een aparte ruimte met IVN-ers onder elkaar: ook een aantal uit Overijssel. We werden in groepjes verdeeld en ik ging 's morgens wandelen in De Rottige Meente: rottig, omdat de grond van rottige kwaliteit was voor agrarisch gebruik. Het woord meente is afkomstig van gemeenschappelijk, namelijk het gebruik van de graslanden destijds.

Het is een prachtig besloten gebied met rietlanden en bloemrijke graslanden, bosjes en verende grond, die ontstaan is door een zó stevig wortelstelsel, dat je er als op een zwevende bodem op kunt staan, zonder als veenlijk te eindigen. Je weet dan, dat er onder die verende bodem nog wel een meter water staat.

Ik zag iets wiebeligs en zei tegen Tineke: "Oh, dat is gewoon een langpootmug", maar ik wist nog niet dat er bij het IVN geen 'gewone' beestjes en plantjes bestaan. Onze gids Alfred vertelde dat een van de kenmerken van langpootmuggen is dat de poten

makkelijk loslaten (dat heeft hij overigens niet gedemonstreerd!) Waarop een collega van hem plagerig zei: "Ja, als je ergens langpootmuggen ziet met vijf poten, weet je dat Alfred langs is geweest!"

Alfred is eigenlijk een libelle-specialist en ik weet nu, dat als je een blauw hart in de lucht ziet vliegen, dat dat heel goed parende libelles kunnen zijn.

Op de terugweg zagen we een paar deftige ooievaars bedaard rondstapen in het weiland.

's Middags gingen we in een fluisterboot de Weerribben verkennen. Ribben zijn smalle stroken land waarop de uitgestoken turf te drogen werd gelegd en de weren zijn de uitgeveende delen: ...veel water dus.

Hoewel wij een leuke gids hadden, die honderduit vertelde, keken we toch even jaloers opzij naar de stoere, knappe bink, die met onze sportieve kanoërs Cora, Nanda, Judith en

Margriet meeging.

We gingen nog even aan - het zompige - land en zagen door een loep de bijzondere kroon van de Zonnedaauw: een piepklein moerasplantje.

Tussendoor hebben we nog van een heerlijk lunch in het bezoekerscentrum genoten en 't was leuk allerlei ervaringen met de IVN-ers uit het oosten uit te wisselen.

We beloofden hen in het najaar ook zo'n goede ontvangst te geven hier in Zuid-Kennemerland.

Dineke Colpa

(Naschrift:

Door omstandigheden is het tegenbezoek van IVN Noord-West Overijssel niet doorgegaan. Wij hopen ze in het voorjaar van 2004 te kunnen begroeten.)

Bezoekerscentrum

BOMEN PUZZEL

Ook dit keer heeft ons lid Jannie Poelstra voor u weer een puzzel ontworpen, passend binnen het thema van De Toorts.

Zoek de gegeven woorden die kriskras in het letterveld zijn verborgen: horizontaal, verticaal en diagonaal, van links naar rechts en omgekeerd. Sommige letters worden meerdere malen gebruikt, maar een woord zit nooit in zijn geheel verborgen in één ander woord. Als 'den' wordt gevraagd, zit dit dus niet verstopt in 'alpenden'. De niet gebruikte letters, gelezen van links naar rechts en van boven naar beneden, vormen de namen van drie bomen.

H	K	I	E	K	R	U	K	M	O	O	B	T	E	O	M	M	A	M
O	N	U	N	U	K	E	I	R	K	K	I	E	N	E	E	T	S	M
N	E	D	E	E	Z	T	O	O	R	N	R	E	K	N	A	H	O	L
E	A	A	R	G	P	S	E	G	R	L	S	B	S	S	B	E	A	U
D	Z	I	T	A	L	O	L	V	S	L	A	C	E	S	E	L	P	R
L	S	A	I	A	R	A	H	B	E	T	E	U	N	W	E	L	A	I
E	E	M	C	H	D	U	E	N	A	D	E	E	W	P	U	A	N	E
S	L	R	E	S	O	P	P	R	N	E	K	O	L	E	S	E	R	M
N	E	I	T	W	L	U	N	A	L	I	D	A	Z	I	B	P	L	O
E	E	K	D	A	K	Y	G	E	A	E	L	A	N	L	E	P	A	E
P	E	A	T	W	R	G	S	L	N	N	H	R	E	D	F	P	R	R
E	E	A	A	I	N	R	Y	T	A	E	S	E	E	Y	E	E	I	A
I	S	N	M	T	E	N	D	V	E	S	M	E	L	T	E	N	X	S
E	D	S	I	T	K	A	S	P	A	R	S	O	A	P	N	E	N	E
W	E	E	S	E	S	E	M	E	O	L	B	P	S	A	S	I	T	I
U	E	E	P	E	S	D	O	O	R	N	B	E	A	E	K	R	W	K
R	W	I	E	L	Z	W	A	R	T	E	E	L	S	R	I	E	E	R
G	Z	K	L	S	D	E	M	O	O	B	R	E	B	M	A	K	N	K

ALEPPODEN
ALPENELS
AMBERBOOM
AMERIKAANSE EIK
ATLASCEDER
BALKANDEN
BLAUWE SPAR
BLOEMES
CITROEN
DOUGLASSPAR
ELSBES
ESDOORN
ESP
GLADDE IEP
HAAGBEUK
HAZELAAR
HOPBEUK

HULST
JAPANESE LARIX
JOHANNESBROODBOOM
KERS
KRIEK
KURKEIK
KWEI
LAURIER
LYSTERBES
MAMMOETBOOM
MEELBES
MIRTE
MISPEL
MOERASEIK
MOSEIK
OKKERNOOT
OLYF

PEER
PENSEELDEN
RUWE BERK
RUWE IEP
SITKASPAR
SPAANSE AAK
STEELIEP
STEENEIK
VYG
WESTERSE LEVENSBOOM
WINTERLINDE
WITTE ELS
ZEEDEN
ZWARTE ELS
ZWEEDSE MEELBES

Paddestoelen zoekplaat

DIT EERST LEZEN

Als je straks deze tabel gaat gebruiken en paddestoelen gaat zoeken, moet je wel goed oppassen. Er bestaan namelijk ook giftige paddestoelen. Sommige paddestoelen zijn zelfs zo giftig, dat als je er een klein stukje van zou eten, je onherroepelijk dood gaat. Het is dan ook beter om nooit een paddestoel te proeven. Het is trouwens beter om helemaal niet aan de paddestoel te komen. Ze zijn erg gauw kapot. Meenemen heeft ook niet veel zin, ze zijn dan zo dood en dan heb je er niets meer aan. In deze tabel staan twee soorten vragen. Er zijn vragen die je met ja en nee kunt beantwoorden. Je kunt deze vragen herkennen aan de woordjes ja en nee in de pijlen naar de volgende vraag. Er zijn ook vragen die je niet met ja en nee kunt beantwoorden. Bij deze vragen moet je kijken naar de kleine rondjes om de vraag om het goede antwoord te vinden.

EEN PADDESTOEL IS GAUW KAPOT. OM DIT TE VOORKOMEN, MAKEN WE ZOVEEL MOGELIJK GEBRUIK VAN EEN SPIEGELTJE. WE KUNNEN DE ONDERKANT VAN DE HOED DAN TOCH NOG GOED BEKIJKEN, EN VERNIELEN DE PADDESTOEL NIET.

DE BOLETEN

De paddestoel die je gevonden hebt, behoort tot de familie van de boleten. Het Eekhoortjesbrood, waarvan je een tekening ziet, is een voorbeeld van deze familie. Er zijn nog veel meer soorten.

Als je wilt weten welke boleet je gevonden hebt, moet je hem in het vierkantje tekenen. Je kunt hem later in een paddestoelengids opzoeken.

Pas wel op, er zijn een paar giftige boleten!!

GIFTIG!!

Bovid

Bekerzwam

Elfenbankje

Gele stekelzwam

Oorlepelzwam

Beurszwam

Eekhoortjesbrood

Bovid

Bekerzwam

Elfenbankje

Oorlepelzwam

Beurszwam

Eekhoortjesbrood

Bovid

Bekerzwam

Elfenbankje

Oorlepelzwam

Beurszwam

Eekhoortjesbrood

Bovid

Bekerzwam

Elfenbankje

Oorlepelzwam

Beurszwam

Eekhoortjesbrood

Bovid

Bekerzwam

Elfenbankje

Oorlepelzwam

Beurszwam

Eekhoortjesbrood

Bovid

Bekerzwam

Elfenbankje

Oorlepelzwam

Beurszwam

Eekhoortjesbrood

Bovid

Bekerzwam

Elfenbankje

Oorlepelzwam

Beurszwam

Eekhoortjesbrood

Bovid

Bekerzwam

Elfenbankje

Oorlepelzwam

Beurszwam

Eekhoortjesbrood

Bovid

Bekerzwam

Elfenbankje

Oorlepelzwam

Beurszwam

Eekhoortjesbrood

Bovid

Bekerzwam

Elfenbankje

Oorlepelzwam

Beurszwam

Eekhoortjesbrood

Bovid

Bekerzwam

Elfenbankje

Oorlepelzwam

Beurszwam

Eekhoortjesbrood

Bovid

Bekerzwam

Elfenbankje

Oorlepelzwam

Beurszwam

Eekhoortjesbrood

Bovid

Bekerzwam

Elfenbankje

Oorlepelzwam

Beurszwam

Eekhoortjesbrood

Bovid

Bekerzwam

Elfenbankje

Oorlepelzwam

Beurszwam

Eekhoortjesbrood

Bovid

Bekerzwam

Elfenbankje

Oorlepelzwam

Beurszwam

Eekhoortjesbrood

Bovid

Bekerzwam

Elfenbankje

Oorlepelzwam

Beurszwam

Eekhoortjesbrood

Bovid

Bekerzwam

Elfenbankje

Oorlepelzwam

Beurszwam

Eekhoortjesbrood

Bovid

Bekerzwam

Elfenbankje

Oorlepelzwam

Beurszwam

Eekhoortjesbrood

Bovid

Bekerzwam

Elfenbankje

Oorlepelzwam

Beurszwam

Eekhoortjesbrood

Bovid

Bekerzwam

Elfenbankje

Oorlepelzwam

Beurszwam

Eekhoortjesbrood

Bovid

Bekerzwam

Elfenbankje

Oorlepelzwam

Beurszwam

Eekhoortjesbrood

Bovid

Bekerzwam

DE LANDGOEDEREN VAN ZUID-KENNERMERLAND

Spaar en Hout (deel 14)

Ongeveer zes jaar geleden gaf de stichting Spaar en Hout opdracht voor de bouw van twee appartementengebouwen aan de zuidelijke kant van het bestaande park van die naam. Het nieuwe complex kreeg de naam Middelhout, van de vroeger onder die naam daar gelegen buitenplaats. Sinds de zomer van 2003 bewoon ik daar een appartement. Op zich is dit niet zo'n bijzonder feit. Wel bijzonder is, dat de bewoners van Middelhout toegang hebben tot het gehele park. Het is een ware belevenis om van dit mooie, groene gebied - praktisch in het hartje van de stad gelegen, net te Zuiden van de Haarlemmerhout - te kunnen genieten. Het ligt voor de hand om daaruit inspiratie op te doen voor het volgende verhaal, dat past in het Toortsthema van dit jaar: bomen.

Een stukje geschiedenis

De geschiedenis van Spaar en Hout begint in het jaar 1631, toen een zekere Zacharias Hooftman aan het Spaarne een stukje tuingrond kocht waarop hij ook een hofstede liet bouwen. Van lieverlee zijn door de elkaar opvolgende geslachten in de loop van vier eeuwen de bezittingen verder uitgebouwd en verfraaid. Spaar en Hout bleef steeds in particuliere handen tot de annexatie van een deel van Heemstede door de gemeente Haarlem. In 1927 werd, na landurige onderhandelingen met de gemeente, Spaar en Hout verkocht aan de Doopsgezinde gemeente. Deze Stichting van die naam liet het volledig in verval zijnde landhuis slopen en liet op de vrijgekomen grond een nieuw huis bouwen, het thans nog bestaande Doopsgezinde rusthuis voor bejaarden, dat in 1930 werd geopend. De oude tuinen

werden volledig gereorganiseerd in de Engelse landschapsstijl, met behoud van de oude bomen. De tuinnarchitect was de bekende L.A. Springer.

De natuur in Spaar en Hout

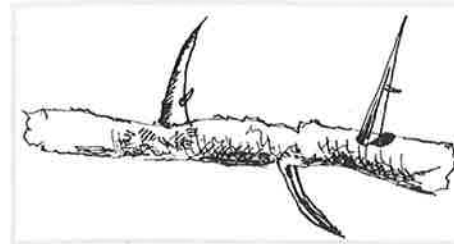
Nu ik bijna een jaar in Middelhout woon en de gelegenheid heb gehad door de vier seizoenen heen het gebied te verkennen en te bewonderen, lijkt het mij aardig de eerste indrukken weer te geven, zonder de pretentie te hebben om ook maar enigszins compleet te zijn. Het eerste dat mij opviel in de vroege lente was de buitengewoon uitbundige stinsenplantengroei. En als ik zeg buitengewoon, dan doel ik op tapijten voorjaarshelmbloem, bosgeelster, vogelmelk, stengelloze sleutelbloem, bosanemoon, sneeuwkllokje, Italiaanse aronskelk (enkele exemplaren), scilla en wilde hyacint,

maar ook zag ik op mijn wandelingen: groot hoeblad, Perzische berenklauw, fluitenkruid, scherpe- en gulden boterbloem, speenkruid en gewone ereprijs; kortom een rijke flora.

Een stekelig verhaal

In het voorgaande heb ik al iets gezegd over de oude bomen. Ik wil hierover niet verder uitweiden, immers, degenen die het binnen-duinrandgebied kennen, zijn met oude beuken, eiken, populieren, esdoorns, essen en dergelijke vertrouwd.

Bij mijn verkenningen vorig najaar werd mijn aandacht getrokken door een aantal grote peulen, ongeveer dertig centimeter lang en paarsbruin van kleur, die op de grond verspreid lagen. In eerste instantie deden de peulen mij denken aan die van de Johannesbroodboom die ik op

Illustratie: Theo Litjens

vakantie in Zuid-Europa al eens tegen gekomen was. Die peulen zijn echter kleiner, iets anders van kleur, bevatten dikke zaden en zijn openspringend. Daarvan bleek echter niets bij de peulen die ik op mijn wandeling aantrof. Maar van welke boom waren die peulen afkomstig? Na enig speurwerk kwam ik 'oog in oog' te staan met een boom, die ik voordien niet kende. Bij nadere kennisgeving vertoonde de boom een opvallend kenmerk. De stam zowel als de takken hadden grote doorns van wel drie centimeter lang en aan de voet drie millimeter dik, op de stam zelfs in kleine bosjes bij elkaar. Nu niet bepaald een boom om in te klimmen, op straffe van een gescheurde broek en gemene kraswonden.

Thuis gekomen gaf de bomengids snel uitsluitsel. De boom bleek namelijk de valse Christusdoorn (*Gleditsia triacanthos*) te zijn. Het is verleidelijk, maar naar blijkt ook misleidend, om te veronderstellen

dat de doornen kroon, die Christus op het hoofd gedrukt kreeg, van de takken van deze boom gemaakt was. Maar je bent snel uit de droom geholpen, als je leest dat de boom oorspronkelijk afkomstig is uit het bekken van de Mississippi in Noord-Amerika. Die kon dus pas na de ontdekking van Amerika naar Europa gebracht zijn en dat was wel 'eventjes' later dan de tijd van Christus. Valse betekent hier dus onecht en niet gemeen. De boom komt bij ons voor in Midden- en Zuid-Europa en wordt veelal toegepast als sier- en haagboom. Er is ook een gekweekte vorm, die geen doorns heeft.

Theo Litjens

Literatuur:

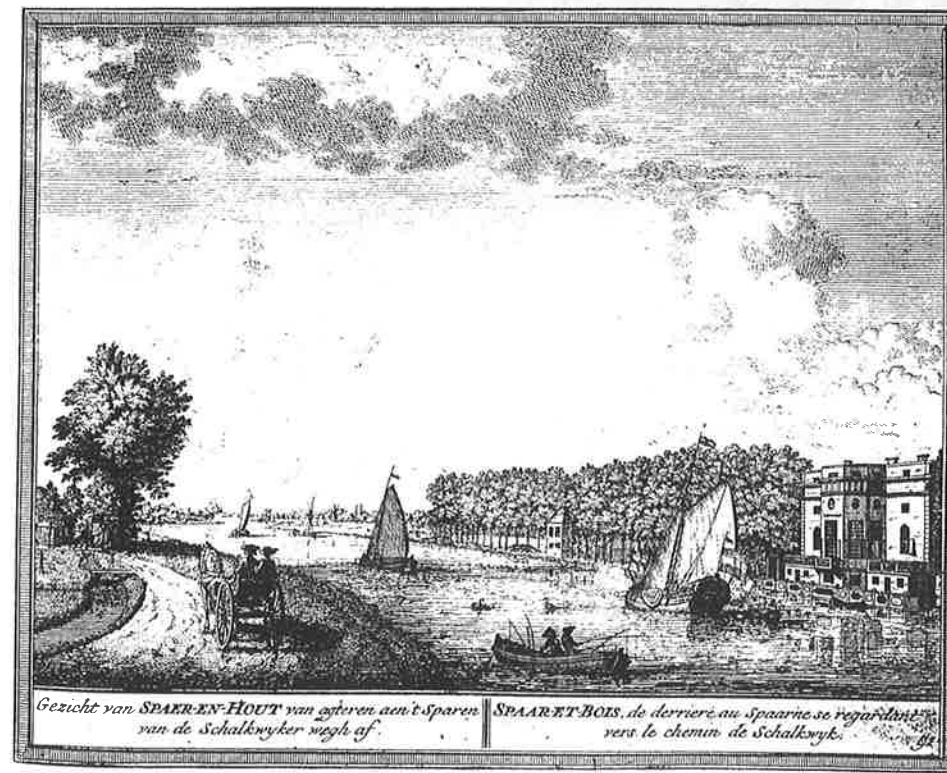
Elsevier's nieuwe bomengids
Jaarboek Haarlem 1958,
artikel door G. van de Haar
Zuid-Kennemerland natuurlijk,
Kluiters en van Daalen

Gravures uit:

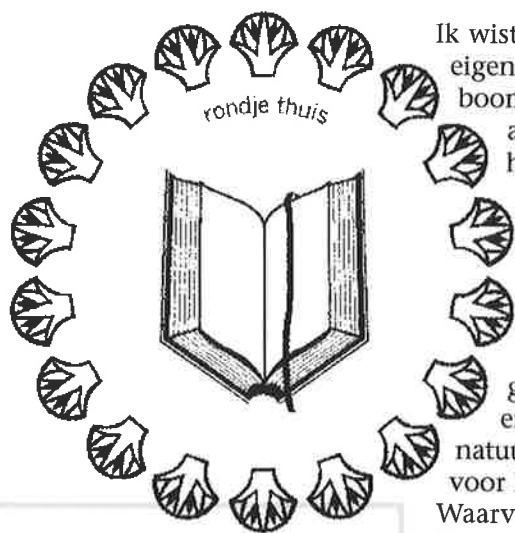
Het Zegenpralent Kennemerlant,
Verloont in veele Heerlijke Gezigten;
naar 't leven getekent en in 't koper
gebragt door Hendrik de Leth
(uitgegeven rond 1730)

Spaar-en-Hout, de Lustplaetse van de Weduwe David Matheus de Neufville van voren uit den kleinen Hout aen te zien (ca. 1720)

Gezicht van Spaer-en-Hout van agteren aen 't Sparen van de Schalkwijker wegh af (ca. 1720).

fel gehamer klinkt
vlakbij mijn stadse oren
grote bonte specht

M'

Af en toe heb ik thuis een GBS in de tuin. En lopend door Woestduin hoor ik het lachen van de groene specht. In 'Het vogeljaar' van Jac. P. Thijsse las ik: "...een grote bonte specht snort, een groene zelden. Dit snorren is een soort instrumentale muziek en mag niet verward worden met het hameren... De spechten snorren niet alleen tegen takken, maar tegen alles wat maar wil meetrillen. Zoo heb ik er zien snorren tegen de schors aan een dikken zwamzieken boom, tegen een metalen torenspitsje, tegen het zinken beslag van een windwijzer- paal..."

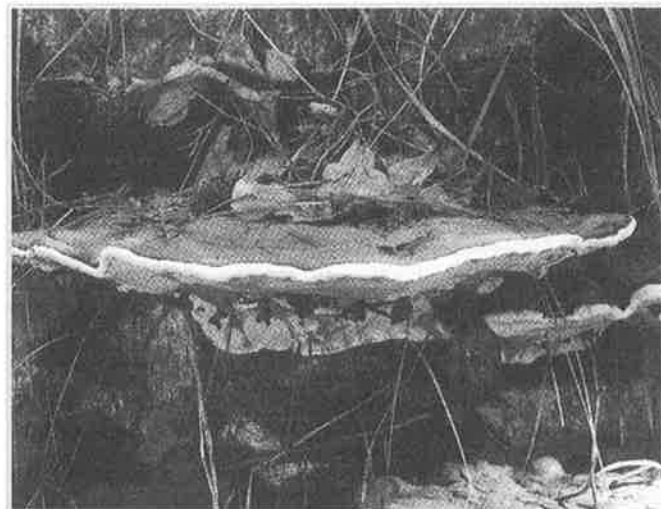
Grote bonte specht

Ik wist dat iedere spechtensoort zijn eigen vorm geeft aan het gat in de boom. Maar Thijsse had nog iets anders ontdekt: ... "In 't Gooi heb ik eens een alleenstaande linde en ook een heele laan van lindeboomen gezien, die door spechten geringeld waren, d.w.z. er waren er in dichte rijen rondom den stam duizenden kleine gaatjes gehakt, waardoor de boomen er zeer mottig uitzagen en wat natuurlijk ook weer zeer schadelijk is voor hun gezondheid.

Waarvoor doen de spechten dat? Sommigen zeggen uit speelsheid, anderen, om insecten te vinden, die er niet zijn, en weer anderen, om het zoete sap op te likken, dat in den voorzomer uit verse boomwonden vloeit. Deze laatste veronderstelling lijkt mij wel, maar ik zou de specht weleens op heeterdaad willen betrappen, of van een betrouwbaar liefhebben een mededeeling erover ontvangen...

Er zijn een drietal Amerikaanse spechtensoorten, de 'sap-suckers', die zooals hun naam aanduidt, sap zuigen uit boomstammen, die zij daarvoor aanboren. Soms is een heele stam overdekt met boorgaten - juist als bij ons... Omdat we dit jaar de boom als rode draad door de Toorts laten lopen en omdat ik die in mijn wandeling volop heb gezien, nu even wat meer over de beuk en de paddestoelen op de boomstomp. Ik had een foto gemaakt van de paddestoel in goede doen en later helemaal 'verschimmeld'. Met behulp van die foto en een paddestoelenboek kom ik erachter dat het inderdaad een tonderzwam is geweest en wel de Platte Tonderzwam. Het is een algemene soort op allerlei stronken loofhout, met name beuken. De witte buitenrand groeit langzaam uit.

Mijn wandeling begon ik door een beukenlaan. Mijn rondje thuis eindig ik bij de beuk. In 'Bomenboek voor jong en oud' van Kees Duinker lees ik: "...Beuken zijn er in de loop der tijden niet altijd geweest in ons land. Zo'n vijfduizend jaar geleden kwamen de eerste beuken in het zuiden van ons land en pas in de derde eeuw na Christus begonnen er ook beuken in de kuststreek te groeien. Dit is door stuifmeelonderzoek in de bodem ontdekt. Ook plaatsnamen geven aan waar beuken (boeken) groeiden: Boekelo, Beukenwoud, Boekhorst en Beukenrode."

Platte tonderzwam

Ik kan me niet herinneren dat ik een beuk heb zien bloeien, eiken wel. Mogelijk komt dat omdat "...de beuk pas bloeit op latere leeftijd en voor die tijd is hij al aardig gegroeid. Zoveel gegroeid dat we niet meer bij de takken kunnen komen waar de bloemen aan verschijnen..." Toch eens proberen te ontdekken, komend voorjaar. Nu gaan we genieten van de komende herfst met al zijn moois in de aanbieding, zoals:

kaarsrechte wegen
verzacht door de herfsttinten
een gouden einder

Marisca van der Eem

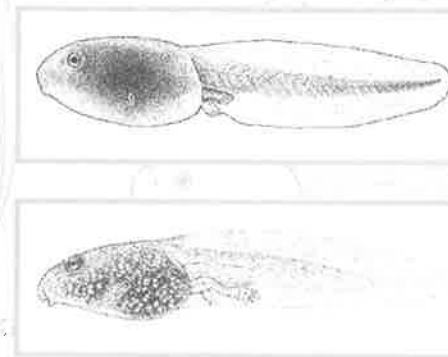
VAN SMALLE EN BREDE BEKKIES

Op mijn wekelijkse sportochtend in Middenduyn kan ik het niet laten ook te kijken hoe de natuur erbij staat. Ook een soort sport. Bijvoorbeeld om de eerste kikkervisjes weer te ontdekken in de sloot. Dit jaar waren er gigantisch veel visjes, zoveel heb ik er nog maar zelden gezien. Hele brede, zwarte stromen gingen door het water. Je denkt dan wel, hemel, als dit allemaal kikker moet worden, of pad natuurlijk, want die paddervisjes zwemmen er ook. En zie jij maar eens het verschil tussen die twee! Ik besloot hierover een kenner te raadplegen, maar daarover straks meer.

Eerst wil ik u nog graag vertellen dat ik dit jaar - voor het eerst! - de visjes zich helemaal heb zien ontwikkelen. Vroeger had je daarvoor een bak met kikkerdril in de schoolklas staan. En dan moest je elke week een tekening maken hoe die visjes eruit zagen, waardoor je heel goed de ontwikkeling van kikkervisje naar kikker kon volgen. Dat kan nu ook nog, niet in de schoolbank, maar hangend over de reling van de brug. Gewoon zorgen dat je elke week daar rek- en strekoefeningen doet en je kunt de ontwikkeling van de visjes op de voet volgen! Ik weet nog dat ik het toen, met die bak kikkerdril, al een wonder vond wat je voor je ogen zag gebeuren. En dat vind ik nog steeds.

Een kenner gebeld met de vraag het verschil aan te geven tussen een kikker en een pad. Ja, niet als ze volwassen zijn, dat weet ik wel. Nee, als ze zo heel klein zijn. Ik heb me laten vertellen dat een echte kenner verschil kan zien tussen de visjes, als hij ze van dichtbij kan bekijken. Dat gaat mij een beetje te ver. Ik wil weten of ik zo begin juli padjes of

kikkertjes met duizenden tegelijk (echt!) op de paden zie springen. Ze zijn dan net zo groot als een vlieg. Nu weet ik, dat kikkerdril eerder 'gelegd' wordt en dat kikkertjes als eerste tevoorschijn komen. Toch kun je, als ze zo klein zijn, verschil zien, en wel aan de kop. Net als bij de volwassen exemplaren is een kikkerkop spitzer dan een paddenkop en daarom heeft een pad ook een bredere bek dan een kikker.

Helemaal blij met deze informatie ga ik direct daarna op onderzoek. Maar nee, als die beestjes zo klein zijn, dan zie ik toch echt geen verschil. Dat lukt me wel als ze zo'n twee centimeter groot zijn, en daar ben ik al heel tevreden mee. Ik leer ook nog dat kikkers en padden er zo'n drie jaar over doen om volwassen te worden, dat wil zeggen om nageslacht te produceren. Dat klopt dan weer met mijn bevindingen in eigen tuin. Had ik vorig jaar kleine kikkertjes, dit jaar heb ik ze nog niet gezien. Wel acht kikkers van verschillende grootte.

Als laatste meld ik u nog even een vreemde gewaarwording. In onze buurt houden zich verschillende meeuwen op. Een daarvan zat enorm te krijsen op de schoorsteen van de overburen. Het trok mijn aandacht, vooral omdat ik ook steeds een meeuw langs zag cirkelen met iets tussen de snavel. Gelukkig lieten ze me de tijd om mijn verrekijker te pak-

ken. En zo zag ik dat de volwassen meeuw het jong een kikker voerde. (Niet uit mijn tuin, want mijn vijfertje zit verstopt tussen hoogopgaande planten). Ik was stomverbaasd, omdat je een soort combinatie in je hoofd hebt van meeuw/vis. Maar bij gebrek aan vis biedt een kikker natuurlijk ook uitkomst. Leuk hè, dat je zo elke keer weer nieuwe dingen leert.

Jonne Misset

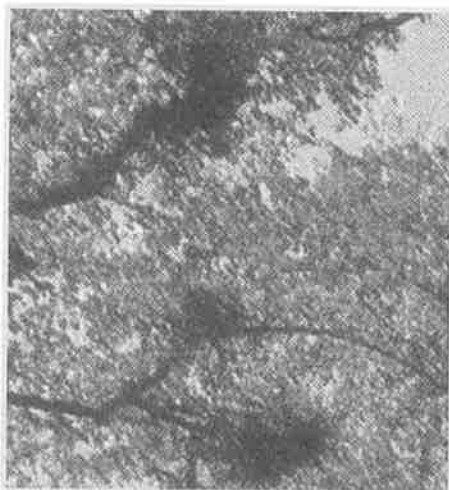
KINDERHOEK

We gaan langzaam weer naar de paddestoelentijd toe. Dat is altijd een spannende tijd, want je weet nooit welke paddestoelen je dit jaar weer zult zien. Het is ook altijd een beetje geheimzinnige tijd, die te maken heeft met kabouters, elfjes en ... heksen!

De natuur kent veel namen die met heksen te maken hebben, dat kun je hieronder lezen. En we hebben ook nog een overheerlijk heksenrecept voor je!

En als je buiten gaat speuren naar paddestoelen, dan vind je binnenin De Toorts nog een mooie zoekkaart. Misschien mag je die er van je ouders wel uithalen ...

Heksenbezem

Een heksenbezem is een wildgroei van takjes in een boom. Je vindt ze meestal in een berk (maar soms ook in een kers, meidoorn, grove den, fijnspar of lariks). Zoek buiten maar eens een paar berken op. Deze bomen zijn goed herkenbaar aan hun witte bast. Het lijkt net of er stroken papier zijn opgeplakt, die hier en daar een beetje loslaten. Niet alle berken hebben heksenbezems, maar als je een paar berken bekijkt heb je grote kans dat er wel eentje tussen zit. Een heksenbezem lijkt op het eerste gezicht net een vogelnest.

Een heksenbezem is door de boom gemaakt, maar deze doet dat niet uit vrije wil. Het begint met een zwam of een insect die op een tak terecht komt en daar één knop aantast. Uit deze knop groeit een dik nieuw takje. Langs dit takje (langs elke tak) groeien knoppen, gewone knoppen, maar ook hele kleine, zogenaamde slapende knoppen. Bij een 'gezonde' boom komen alleen de gewone knoppen uit, maar bij zo'n 'geïnfecteerde' boom komen alle knoppen uit. Resultaat is dat er heel veel nieuwe takjes naast elkaar gaan groeien. Deze takjes hebben ook weer gewone én slapende knoppen. En ja...ook het volgende jaar komen weer alle knoppen uit. Nu groeien de takjes in alle richtingen. Zo krijg je dus een wirwar van takjes heel dicht bij elkaar.

Heksenkruid

Heksenkruid is een bloeiende plant. Het is familie van de teunisbloem en het wilgenroosje. Misschien heet 'ie wel zo, omdat de stengel - net als een heks - flink behaard is.

Heksenboter

Heksenboter is een paddestoel, maar een zonder steel en hoed. Het is een glibberige, slijmerige klont, net een lik haargel. Hij behoort dan ook tot de slijmzwammen. Heksenboter is altijd opvallend geel gekleurd, soms meer citroengeel, dan weer meer groengeel of okerkleurig.

Heksenmelk

Heksenmelk is een bloeiende plant die tot de wolfsmelkfamilie behoort. In de stengel zit een wit, melkig sap dat giftig is. Niet plukken dus. Je kunt de bloemen toch niet in een vaasje zetten, want de stengel moet echt volgepompt zijn met dat sap, om overeind te blijven.

Heksenboleet

Een heksenboleet is een paddestoel met steel en hoed. De hoed is aan de bovenkant bruinig en voelt aan als fluweel. Aan de onderkant zitten - net als bij andere boleten - heel veel

kleine gaatjes. Achter elk gaatje zit een buisje, waarin heel veel sporen worden opgeslagen. De gaatjes zijn rood van kleur, maar...táááá...als je er even op drukt zien ze donkerblauw of zwart. De steel is geel met rood.

Heksenkring

Een heksenkring is een cirkel van paddestoelen. Ooit groeide hier één paddestoel, precies in het midden. De paddestoel stierf boven de grond af, maar onder de grond groeiden schimmeldraden door in alle richtingen. Aan het eind van de draad kwamen nieuwe paddestoelen - die dus in een cirkel kwamen te staan. Als de draden na afsterven van deze paddestoelen weer verder naar buiten kunnen groeien, wordt de kring steeds groter.

Ze zeggen dat heksen eens in de zoveel tijd bij elkaar komen om elkaar te vertellen wat ze zoal hebben uitgehaald en om plannen te smeden voor de toekomst. En is er dan een mooiere plek om samen te komen dan zo'n betoverende heksenkring?

Recept voor een heksenmaaltijd

In de natuur is alles dat met heksen te maken heeft heel kleurig: knalgeel, paarsrood en gifgroen. Zo moet een heksenmaaltijd er dus ook uitzien. En het moet natuurlijk ook een beetje kruidig smaken. Wat dacht je van pimpelpaarse pittenpannenkoeken met geelgroene sterretjesbrij?

Voor 4 personen heb je nodig:

- 2 bieten (het liefst rauw)
- ca. 200 gram (volkoren) bloem of pannenkoekenmeel
- 2 eieren
- 6 eetlepels kwark
- 1 theelepel honing
- 4 eetlepels zonnebloempitten
- 4 eetlepels pompoenpitten
- kruiden: peper, zout, evt. wat koriander en/of peterselie
- olie of boter voor het bakken

Voor de geelgroene sterretjes:

- 1 blikje maïs (of de korrels van 2 maïskolven)
- wat dikke yoghurt, kwark of zure room
- kruiden: zout, peper, evt. dille of munt
- een avocado
- sap van een halve citroen

Het is niet moeilijk.

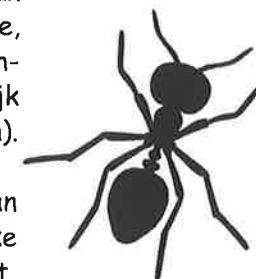
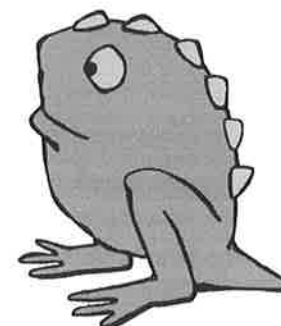
1. Maak eerst een rode brij. Schil de (liefst rauwe) bieten en rasp ze fijn. Doe er het meel, de eieren, de kwark, de honing, een beetje zout en een beetje peper bij. Evt. hak je wat peterselie of koriander fijn en doe je het bij de rode brij. Laat de rode brij even staan.
2. Doe de zonnebloempitten en de pompoenpitten in een koekenpan en zet deze op een matig vuurtje, totdat ze bruin zijn en de pompoenpitten geknald hebben (kijk uit dat ze niet je pan uitspringen). Leg ze op een bordje.
3. Maak een geelgroene brij van maïskorrels, wat kwark (of dikke yoghurt of zure room), zout, peper en evt. dille of munt. Schil een avocado, prak 'm tot moes, roer er het sap van een halve citroen doorheen en schep 'm door de geelgroene brij.

4. Doe de pitten door de rode brij. Doe evt. nog wat meel of wat kwark door de brij als deze te waterig of te vast is (maar het moet wel wat vaster zijn dan bij gewone pannenkoeken).
5. Verwarm een beetje boter of olie in de koekenpan en bak van de rode brij pannenkoekjes (grote of kleine, kies zelf maar). Bak ze aan twee kanten. Houd de pannenkoekjes warm (in de oven of op een pan boven kokend water), totdat je van alle rode brij pannenkoekjes hebt gemaakt.

Aan tafel beleg je de pimpelpaarse pittenpannenkoeken met de geelgroene sterretjesbrij.

Smullen maar!

(Overgenomen uit het afdelingsblad van IVN Waterland)

VERZAMEL KURK!

Jaarlijks worden in Nederland ongeveer 325 miljoen flessen ontkurkt. Dat levert anderhalf miljoen kilo kurk op of 150 vrachtwagens vol. De meeste kurken belanden vervolgens in de afvalbak, maar voor hen die het milieu een warm hart toedragen is er nu een alternatief: kurkrecycling.

Waar komt kurk vandaan?

Kurk is een puur natuurlijk product en is afkomstig van de kurkeik. Deze komt voornamelijk voor in Portugal, maar ook in Spanje, Algerije, Italië en Frankrijk. Kurk ontstaat uit afgestorven en afgestoten cellen van de moederschors. Het duurt minstens twintig jaar voordat een kurkeik voor het eerst geschild kan worden. Daarna kan elke negen jaar een nieuwe schilling plaatsvinden.

De kurkeik behoort tot één van de weinige boomsoorten waarvan men de schors kan verwijderen, zonder dat dit afsterven tot gevolg heeft. Een kurkeik kan gemiddeld tien keer geschild worden zonder dat het de boom schade toe brengt.

Voordelen van kurkrecycling

Kurk is een materiaal met veel voordelen, bijvoorbeeld warmte-isolatie, geluids- en trillingsabsorptie, waterbestendigheid, veerkrachtigheid, slijtvastheid en brandvertragendheid.

Kurk is zeer geschikt voor recycling omdat er nieuwe producten van gemaakt kunnen worden, zoals

voetbedden, isolatieplaten voor duurzame nieuwbouw, onderzetters, kamervloeren en diverse modeaccessoires.

Inzamelpunten door het hele land. Verspreid over het land zijn de afgelopen tijd inzamelpunten geopend, zoals bij slijterijen, schoenenwinkels, supermarkten, scholen en kringloopwinkels. Na inzameling worden de kurken door Kurk Recycling Nederland opgehaald en naar de sorteerplaatsen in Zwolle gebracht. Daar worden de kurken handmatig gesorteerd in samenwerking met enkele sociale instellingen. Als alle restjes plastic, glas en papier van de kurken gescheiden zijn, is de lading klaar voor transport. In grote zeecontainers wordt de kurk getransporteerd naar Portugal, dat een belangrijke kurkindustrie heeft. In de fabrieken wordt de kurk gewassen, vernalen en vermengd met nieuwe kurk. Dan wordt het samengeperst en kunnen er nieuwe producten gemaakt worden.

Mocht u flessenkurken nu nog in de afvalbak gooien, dan kunt u daar nu verandering in brengen door het te scheiden van het overige huisafval. U kunt ze gratis inleveren bij één van de inzamelpunten. Zowel kurken met een plastic dopje als 'gewone' kurken zijn van harte welkom. Meedoen aan deze actie is heel eenvoudig en kost u niks. Door mee te doen, levert u een positieve bijdrage aan een beter milieu!

Inzamelpunten:

Haarlem:

Schoenenwinkel Faber,

Kleine Houtstraat 10

Heemstede:

Wijnkoperij In de gevulde fles,
Binnenweg 22

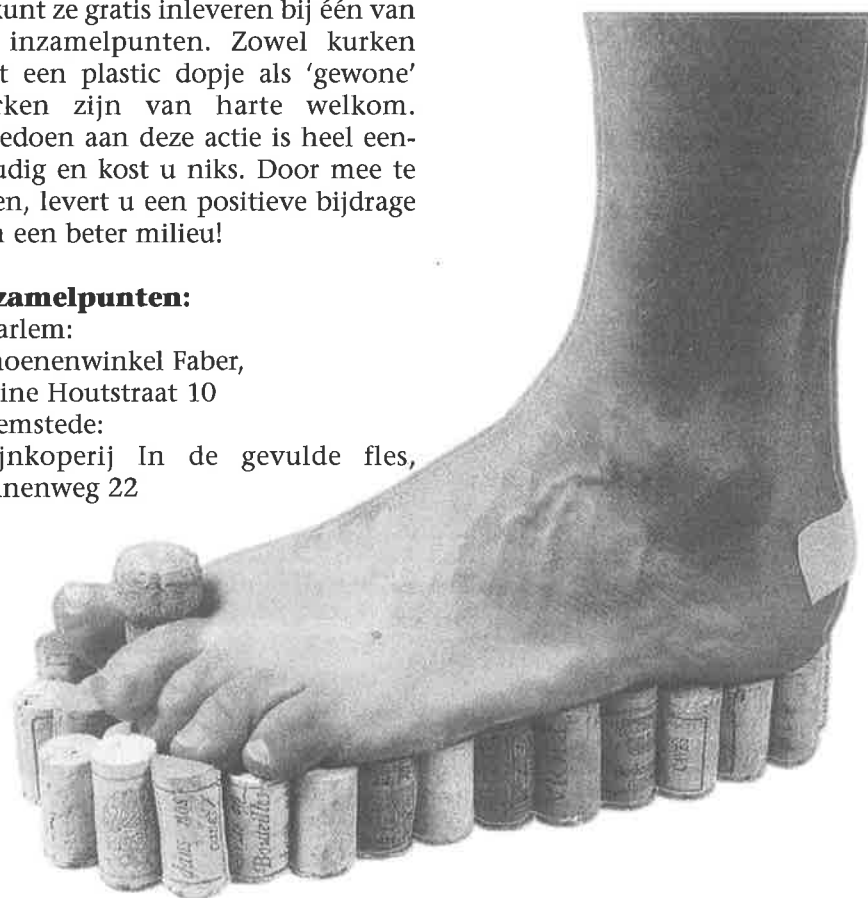
Zelf actief worden?

U kunt er ook voor kiezen zelf een inzamelpunt te voor gebruikte kurken te starten. Dat kan op veel manieren, bijvoorbeeld via de basisschool van uw kinderen, in het buurtgebouw, of als zelfstandige ondernemers in uw eigen winkel-pand.

Het enige dat nodig is, is een grote bak waar men de kurken in kwijt kan. Bij grote belangstelling van het publiek zal verder een kleine opslagplaats gewenst zijn. Als er een hoeveelheid kurk is ingezameld – zo'n 15 vuilniszakken of 10 dozen vol – zal Kurk Recycling Nederland het gratis komen ophalen. Zij kunnen u ook helpen bij het promoten van het initiatief. U kunt posters en folders aanvragen en ook een voorbeeld van een persbericht.

Meer weten?

www.kurkrecycling.nl

Het zou voor mij een gedenkwaardige Herdenkingsdag worden...

Belevenissen van een leek op de nachtegalentocht van 4 mei 2003

De start is om 04.30 uur bij station Santpoort-Noord. (Pikant detail: ik stond dus eerst bij station Santpoort-Zuid. Hoe kon ik bedenken dat Santpoort twee stations heeft!)

De wandeling wordt geleid door Erik van Bakel, van het IVN. Er zijn ongeveer twaalf medewandelaars en er zijn er bij, die deze tocht al voor de derde of vierde keer doen! Bij het station konden we al naar de Lantaarnpaalmerel luisteren; hij is het dag- en nachtritme een beetje kwijt, vanwege het licht van de lantaarnpaal.

De wandeling begint met een rondje in het gebied Duin en Kruidberg. In het donker, de heuvel van de Koepelberg op, langs de Ijskelder en over het Stroperspad.

Ondertussen begint het fluitconcert aarzelend op gang te komen, de ene na de andere vogel wordt gehoord en herkend door Erik en tenslotte hebben we het complete orkest. Gehoord worden onder anderen Nachtegaal, Houtduif en Holenduif, Vink, (Goudvink), en Tuinfluiter. Erik hoopt op een blik op de Houtsnip, met zijn specifieke vlucht en roep. Horen lukt wel, en gelukkig

kunnen wij op het laatst, terwijl het al wat lichter wordt, nog net een glimp opvangen van een tweetal houtsnippen tijdens hun vlucht over de bomen.

Dan terug naar het landgoed, om bij een weiland een laat (of vroeg, afhankelijk van hoe je het bekijkt) ontbijt te nuttigen. Iedereen heeft eten en drinken bij zich voor de tocht. Erik deelt lijsten uit, waarop we de vogels die we horen of zien, kunnen aankruisen. We horen ook de Groene Specht lachen en lopen een rondje om hem te kunnen zien, maar helaas, hij zit steeds aan de andere kant van de boom (ons uit te lachen?).

trillen! Wat mij meteen opvalt, is de saamhorigheid in de groep: als het moet zijn we heel stil en genieten. Om een uur of half tien - jawel, na ongeveer vijf uur lopen en veel stilstaan - bedenk ik me dat dit eigenlijk mijn normale tijd is om aan het ontbijt te zitten. Tja, dit is toch wel wat anders en heel leuk!

Onderweg ook nog oog en tijd voor andere zaken, zoals een besachtige begroeiing op een boom. Het zijn roze besjes en blijken galletjes te zijn. Verder op de wandeling krijg ik de indruk dat de nachtegaal ons stiekem zit uit te lachen; we kunnen hem bij wijze van spreken in de struiken in ons oor horen fluiten, maar zien ... nee!

Bij het bereiken van de binnenduinen, om ongeveer elf uur, hebben we onze tweede rustpauze. We zijn nu in het begrazingsgebied van de Schotse Hooglanders en de Konikpony's. De Hooglanders houden ons gezelschap; ze hebben kalveren en blijven heel rustig doorgrazen op kleine afstand. Hier kunnen we ook genieten van roofvogels, onder andere een Sperwer met prooi! Dan verder op weg richting het Duinmeer, waar veel watervogels te bewonderen zijn. Bij het meer hebben we rustig zitten kijken. Behalve de meeuwen en eenden zagen we ook de Geoorde Fuut (wel zes stuks! een bijzonderheid volgens Erik). We kunnen in de oever aan de overkant zien waar de oeverwaluw gebroed heeft.

We hebben ook stilgestaan bij het veranderende landschap; van de binnenduinen met zijn struikachtige begroeiing met kardinaalsmuts, berk en liguster, naar de buitenduinen met zijn duindoorns en veel grassen. De verscheidenheid aan landschappen wordt met name veroorzaakt door de zoute zeewind; soms kan je aan de boomvorm zien waar de wind meestal vandaan komt! Er bloeit ook al veel: het driekleurig viooltje, de duinpaardebloem en sommige struiken. In dit gebied komen dan ook andere vogels voor dan in het bosachtige gebied. Hier komen de Grasmus, Graspieper, Zwartkop en Tapuit aan de beurt.

Weer op pad voor de tocht richting strand. We komen eerst door het bosrijke deel van de duinen, de zogenaamde binnenduinen met loof- en dennenbomen. Daar wordt heel wat gestopt om naar vogels te luisteren.

De Mezen, Roodborst, Winterkoning (waar komt het geluid vandaan, het is zo'n klein vogeltje!), Boomklever en Boomkruiper en Fluit. Die laatste kunnen wij mooi bestuderen door de telescoopkijkers; hij blijft mooi op een tak in de top van boom zitten tegen een schitterende, lichtblauwe ochtendlucht. Je kan het keeltje zien

Ook hebben we de Sprinkhaanrietzanger gehoord. De Grasmus hebben we veelvuldig 'in de kijker'. Het is een vogeltje dat heel druk is en vrolijk zijn deuntje fluit. Al gauw hoor je de kreet in de groep "we moeten de Robotap vinden!" De Robotap??? Ja ... ofwel de Roodborsttapuit. We blijven zoeken! Bij het lopen door de zeereep zien we een Knobbelzwaan zwemmen in een meertje. Erik: "Ik

kan je 100 vogels opnoemen die in de zeereep voorkomen, maar de Knobbelzwaan zou ik nooit noemen!"

Het strand! Het is er en er liggen heel veel aangespoelde dieren, zoals het Scheermes, Krabben, en ook Schollen en een kleine Kabeljauw! Volgens Erik door de sterke stroming op het strand geworpen; er zijn wel erg veel dieren. Dit maakt de strandwandeling heel afwisselend en leuk! Op de wadjes langs de kust zijn de nodige zeevogels te zien, zoals diverse meeuwen: Grote en Kleine Mantelmeeuw, Visdiefje, Kokmeeuw, maar ook de Zwarte Zee-eend en de Noordse Stern. Deze laatste is de kampioen van de trekvogels en vliegt jaarlijks tussen de Noord- en Zuidpool heen en weer! (Eigenlijk is hij niet zo groot, net 'een kleine meeuw').

Om 14.00 uur Parnassia!. Met de telescoopkijkers vallen we helemaal niet op hoor ... ("Zijn jullie vogel-spotters?", is een veelgehoorde vraag.)

Om 15.00 uur weer op pad! Op weg naar het Vogelmeer zien we de verbeteringen die aangebracht zijn door de beheerders. Grote stukken van het duin zijn afgegraven en er is een stukje heuvelachtig duin ontstaan, dat nu nog geheel kaal is. Dat is ook de bedoeling, aangezien het duin weer mag gaan 'wandelen', ofwel gaan verstuiwen. Dat geeft de natuur nieuwe perspectieven en moet er voor zorgen dat de duinen weer in

We vervolgen onze tocht om het meer heen, en gaan verder naar het noorden en zien dat de 'Bruid van Haarlem' zijn verstuvende werk al doet en het zand over de top heen komt. Verder - het is inmiddels 16.30 uur - in een steviger tempo via de noordelijke weg, langs Klein Olmen en Groot Doornen, naar het Starre Vlak. En jawel, de Robotap laat zich zien! We

'oude' staat hersteld worden, zodat - samen met de verhoging van het grondwater - de biotopen voor bomen planten en dieren die verdwenen zijn, weer terugkomen. Je moet daarbij denken aan de Salamander, de Parnassia, en andere planten en dieren. In de poeltjes zijn er al kikker(of pad)visjes! Ook zien we al meeuwen scharrelen in deze nieuwe zandvlakte.

Bij het Vogelmeer gekomen, word ik verrast: het meer is totaal veranderd! Wat eerst een diep meer was met een eiland, omzoomd door riet, is nu een ondiep meer met kleine eilandjes (wadjes), met veel ondiepten en moerasachtig gebied! Het meer is nu meer open, en in het meer op een van de wadjes zien we tot onze verrassing een Kievit broeden, rustig tussen de meeuwen in. We zien het mannetje veelvuldig zijn capriolen uithalen om de aandacht van het nest af te leiden. In het moerasachtige gedeelte zien we zowaar de Grauwe Gans, wel twee paren, met jongen! Erik merkt hierbij op, dat deze vogels hier voor het eerst in lange tijd (ongeveer 60 jaar) weer broeden. Dit is een snel resultaat van de aanpak van de beheerders van het terrein. We vermijden de observatiehut: volgens Erik niet zo goed geplaatst, aangezien je van daaruit niet zoveel ziet, en lopen gewoon via het pad om het meer heen. Op het eiland in het meer zien we verder diverse watervogels, zoals de Kleine Plevier.

krijgen hem goed in de kijker! Verder zien we ook nog de Gekraagde Roodstaart, een bijzonder fraai vogeltje!

De dag kan niet meer stuk. Mijn voeten wel ...

Dan het laatste stukje, hè! De beroemde laatste loodjes! Over het Wezepad, heel heuvelig - om niet de zeggen af en toe zeer steil - naar het begin, de ingang Duin en Kruidberg. Daar zijn we dan om 19.15 uur!

Iedereen heeft een geweldige dag gehad en ik persoonlijk vond het heel bijzonder. Ik vond het een hele belevenis en een enorme ervaring! (Volgend jaar weer? Misschien wel, ik doe immers de gidsencursus.) Voor ik het vergeet: de lijsten zijn bijgewerkt en het totaal aantal vogels dat gehoord en/of gezien is, is 87!

Tineke Allaert

Noot: Ik was op tijd thuis voor de Dodenherdenking en na twee minuten stilte was het nog heel lang stil in Huize Allaert ...

Rondleidingen Thijsses Hof

Georganiseerd door medewerkers van de Hof en gidsen van het IVN. Iedere eerste zondag van de maanden april t/m oktober.

Aanvang: 14 uur.
Ingang: Mollaan (achter 't Pannenkoekenhuisje), Bloemendaal

Excursies Landgoed Huys te Manpad

Georganiseerd door Stichting Huys te Manpad, onder andere m.m.v. IVN gidsen. Gedurende de periode 15 april - 15 oktober: Iedere zaterdag, aanvang: 10.00 uur. Iedere dinsdag, aanvang 14.00 uur. Vertrek bij het toegangshek, Herenweg, Heemstede.

Activiteitenprogramma Herfst 2003

Vereniging voor Natuur- en Milieu-educatie, afdeling Zuid-Kennemerland
Algemene informatie: telefoon 023 - 5274950

Informatie over excursies: zie telefoonnummer bij betreffende excursie.

Fietsexcursie "Natte duinvalleien"

Zaterdag 23 augustus

Vertrek: 15.00 uur vanaf infopaneel bij ingang Duin & Kruidberg in Santpoort. Duur: 2 uur. Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Yneke Bettink, 023 5254995.

Dialezing over Nachtvinders door Dick Groenendijk

Donderdag 28 augustus

I.s.m. de KNNV.

Aanvang lezing 20.00 uur, zaal open 19.30 uur.

Als het weer het toelaat zullen na de lezing de nachtvinders life te bewonderen zijn in de tuin achter het NM Centrum.

Locatie: NMC Ter Kleef, Kleverlaan 9 te Haarlem. Informatie: Arno Morseld, 023 5380222.

Fietsexcursie Roofvogels, Spaarnwoude

Zondag 31 augustus

I.s.m. Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland en Recreatieschap Spaarnwoude.

Vertrek: 11.00 uur vanaf Boerderij Zorgvrij, Genieweg, Velsen-Zuid.

Duur: ± 3 uur. Kijker aanbevolen.

Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Eric van Bakel, 023 5393507.

Fietsexcursie Spaarnwoude

Maandag 1 september

Maak kennis met Grote Klaas, Mooie Nel en Dappere Hansje. Spaarnwoude anders dan u denkt.

Een afwisselende fietsroute door een stuk van Spaarnwoude dat van historische betekenis is. U ziet monumenten en veel restanten uit ons verleden. De oer-Hollandse strijd tegen het water (het IJ) komt in dit gebied juist heel goed naar voren. We kijken niet alleen naar het verleden, maar ook naar de toekomst. U hoort op welke manier Spaarnwoude wordt onderhouden en toegankelijk wordt gehouden voor iedereen.

Start: 18.30 uur, vanaf de Spaarndammerdijk bij het haventje en het standbeeld van Hansje Brinkers. Zorg voor warme kleding, goede schoenen en zo mogelijk een verrekijker.

De tocht is niet geschikt voor kinderen.

Aanmelden vooraf bij: Cora Miltenburg, 020 6136732 of E-mail cora.judith@zonnet.nl.

Eikels, bessen en noten in Wandelbos Groenendaal

Dinsdag 2 september

I.s.m. Gemeente Heemstede.

Vertrek: 18.30 uur, info-paneel grote parkeerplaats bij het restaurant. Duur: 1,5 uur.

Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Roelof Boddaert, 023 5717773.

Gezinsexcursie "Waterbeestjes" Hekslootpolder

Zondag 7 september

We gaan met (groot)ouders en kinderen kijken naar de dieren in minder schoon boezemwater en in een schone sloot. Neem een wit bakje mee om de dieren goed te kunnen bekijken. De leiding heeft opzoekkaarten en weet hoe de diertjes leven.

Aanvang: 11.00 en 13.00 uur. Duur: 1,5 - 2 uur. Vertrek vanaf het infopaneel Spaarnwoude bij het parkeerplaatsje hoek Vondelweg/Spaarndamse weg.

Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Dik Vonk, 023 5254140.

Monumentale bomen op de begraafplaats

Zondag 21 september

I.s.m. de KNNV.

Deze excursie is een vervolg op onze jaarlijkse voorjaarsexcursie op de Begraafplaats. Er wordt niet alleen gekeken naar het monumentale van de bomen, maar ook hoe ze zich voorbereiden op de winter.

Vertrek: 11.00 uur bij ingang Algemene Begraafplaats aan de Kleverlaan. Duur 2 uur.

Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Ronald van Zon, 023 5492719.

Zaden en vruchten in het Romolen Heempark

Zondag 21 september

I.s.m. het Natuurinformatiecentrum Schalkwijk.

Dit is de tijd van het jaar dat bomen, struiken en planten in het park vruchten hebben. Er wordt gekeken naar vorm en variatie in zaden en vruchten en de manieren waarop ze zich verspreiden. Vertrek: 14.00 uur. Verzamelen op de brug op Laan van Angers (hoek Europaweg) nabij ingang van het park. Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Anneke Wegman, 023 5339049.

Paddestoelendag, Landgoed Elswout

Zondag 5 oktober

Jaarlijks evenement over de wereld van schimmels en paddestoelen.

Te bezoeken van 10.30 tot 16.00 uur.

- Paddestoelenexcursies van 1,5 uur om 11.30, 12.30, 13.30 en 14.30 uur
- Dialezingen van 25 minuten: aanvang iedere heel uur van 11.00 tot en met 15.00 uur.
- Kinderexcursies om 12.30 en 14.30 uur. Duur eveneens 1,5 uur. Ouders gaan niet mee.
- Voor kinderen met ouders is er een paddestoelen-puzzeltocht uitgezet.
- Ook is er een tentoonstelling over paddestoelen.
- De Groene Winkel van het IVN is de hele dag aanwezig.

Zowel voor deelname aan de kinderexcursies als aan de excursies voor volwassenen dienen ter plekke gratis kaartjes gereserveerd te worden bij de informatiestand.

Entree Elswout via het poortgebouw aan de Elswoutlaan, Overveen.

Toegangskaart verplicht. Aanmelden vooraf is niet nodig.

Informatie Leo van der Brugge, 023 5261584 of Marc van Schie 023 5351239.

Excursie Vogeltrek, Kennemerduinen

Zondag 12 oktober

I.s.m. Nationaal Park Zuid-Kennemerland en Vogelwerkgroep Zuid Kennemerland.

Vertrek: 08.00 uur, Info-paneel parkeerplaats Parnassia.

Duur: 2,5 uur. Toegangskaart verplicht. Kijker meenemen.

Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Eric van Bakel, 023 5393507.

Paddestoelen in Leyduin

Zondag 19 oktober

I.s.m. het Noordhollands Landschap.

Deze dag zijn er vanaf 11.00 uur meerdere excursies waarbij de grote variatie aan paddestoelen op het landgoed onder de aandacht wordt gebracht.

Er zijn ook speciale excursies voor kinderen van 4 t/m 10 jaar. Ouders gaan niet mee.

Duur van de excursies: 1,5 uur, kinderexcursies eveneens 1,5 uur.

Vertrek: vanaf het landhuis.

Parkeerruimte voor fiets en auto op de parkeerplaats Leyduin, Manpadslaan, Heemstede.

Aanmelden vooraf is niet nodig.

Informatie: Leo van der Brugge, 023 5261584 of Marc van Schie 023 5351239.

Weidevogelexcursie, Hekslootpolder

Zondag 26 oktober

I.s.m. Vereniging Behoud de Hekslootpolder en Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland.

Vertrek: 8.00 uur, info-paneel hoek Spaarndamseweg/Vondelweg, Haarlem.

Duur: 2,5 uur. Kijker meenemen. Denk om warme kleding.

Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Ans Pauw, 023 5420513.

Paddestoelen excursie, Haarlemmerhout

Zondag 2 november

Vertrek: 11.00 uur, (ex)restaurant Dreefzicht, Fonteinlaan, Haarlem.

Duur: 2 uur.

Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Leo van der Brugge, 023 5261584.

Strandexcursie, Bloemendaal aan Zee

Zondag 30 november

Vertrek: 14.00 uur, strandopgang aan de kop van de Zeeweg, Bloemendaal aan Zee.

Duur: 2 uur. Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Erna Schreuder, 023 5314647.

Winter in Holland's duin

Vrijdag 12 december

Wandeling door de Amsterdamse Waterleidingduinen in een hopelijk winters landschap.

Vertrek: 13.00 uur, bij ingang de Oase. Duur: 1,5 uur.

Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Evert van het Schip, 0252 414866.

Kerstwandeling door de duinen

Vrijdag 26 december (tweede Kerstdag)

Even een frisse neus halen tijdens een wandeling door de winterse duinen.

Vertrek: 13.00 uur, bij ingang de Oase. Duur: 1,5 uur.

Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Evert van het Schip, 0252 414866.

Dit programma en uitgebreide informatie over het IVN Zuid-Kennemerland zijn ook terug te vinden op onze website www.ivn.myweb.nl